

גליון מס' 13
אדר א' תשנ"ה
פברואר 1995

המחיר 8 ש"ח

Auschwitz-Birkenau
אושוויץ-בירקנאו

Bergen-Belsen
ברגן-בלזן

Theresienstadt
טרזיינשטאט

Buchenwald
בוכנוואלד

Mauthausen
מאוטהאוזן

Sachsenhausen
זאקסנהאוזן

Ravensbrück
ראונסבריק

Stutthof
שטוטהוף

Flossenbürg
פלוסנבורג

Majdanek
מיידאנק

Dachau
דכאו

הנביקות חודש אפריל-פרסום בכורה
הצד הנסתר של הבולאות
סמו שנות קולנוע
הדואר היהודי בטאראייבו
אובט מדינות טרביטות בחטרופה בת"א
תקף לשבליים בבולי-ישראל?

מגזין הבולאים בישראל

על הפרק

השוואה והגבורה תעמודנה במרכז מועד ההנפקות הבא של דואר-ישראל. בול בודד וגליונית בעיצובו של אד וואן-אויין המופיעים בשער גליון זה של "שבל" יצינו את יום השנה ה-50 לקץ המלחמה העולמית השניה (באירופה) הוא ה-8 במאי ואת שחרור האסירים ממחנות-ההשמדה, שהנוראים שבהם מוזכרים בשולי-הדפית. גליונית שניה תציין את חלקו של הישוב היהודי בארץ-ישראל בנצחון על הנאצים והפאשיסטים: הגליונית בעיצובו של ג. שגיא תראה סצינה מפגישת מתנדבי הישוב עם שארית-הפליטה. הדפית מציגה את סמלי כל היחידות בצבא הבריטי, שבמסגרתן תרמו בחורינו את תרומתם למאמץ המלחמתי של בעלות-ההברית. הבול המסורתי ליום הזיכרון לחללי מערכות-ישראל עוצב השנה ע"י אופיר מירב ויציג את האנדרטה לחללי חיל-החימוש. 50 שנה ימלאו באפריל גם לייסוד ארגון האומות המאוחדות בוידת סן-פרנציסקו. ישראל משתפת עצמה בחגיגות באמצעות בול נוסף של גדעון שגיא, המאיר את מפעלות-הארגון. ואחרון-אחרון: שני עריכים נוספים לסידרת המוסיקאים היהודים הדגולים: דריוס מיו וארנולד שנברג. פרטים נוספים על שני המלחינים המכובדים – ותמונות שאר ההנפקות החדשות – ר' עמוד 4. כל האירורים של הבולים העתידיים להופיע ב-25 באפריל הם בחזקת תרשימים ראשוניים.

במישור "קשר משפחתי" בטלוויזיה החינוכית ראינו לא מכבר אם שכולה, שבנה היה אספן-בולים. הוא אהב את אוספו עד כדי כך, שהותיר בצוואתו סעיף, שעיצובו הבולאי לא יימכר. בלית ברירה ובהתאם לרצון המנוח, המשיך אביו זמן-מה בטיפוח האוסף, אך בסופו של דבר הפסיק. האם החליטה לעשות מעשה, שלא יהיה בניגוד לרוח הצוואה ובכל זאת לא ישאיר את האוצרות כאבן-שאין-לה-הופכין: הלכה וחילקה את האוסף לשניים, והעבירה אותו במתנה לשני אספנים צעירים.

עד כאן סיפור-המעשה כפי ששודר. אולם, לבד מן ההיבט הטרגי-האיש, מתעוררת פה גם סוגיה כללית יותר, שאין לה מענה אחיד: מה קורה לאוספו של אדם, כשאין לו ממשיכים? אותה אם שכולה סיפרה, כי לשווא ניסתה לעניין את נכדיה ומצב מבין זה מוכר לרבים מן האספנים הקשישים אצלנו ובעולם כולו. מעטים יחסית הילדים ובני-

הנעורים בישראל, שהבולאות היא חלק מתרבות-הפנאי שלהם. אמצעי-ההתקשורת ההמוניים אינם מודעים לחשיבות הפצת-הבולאות: בעתונות היומית מתכווצים והולכים המדורים הבולאיים; ברדיו ובטלוויזיה אינם קיימים כלל.

קבלת ירושה בולאית או העברתה לדור ההמשך כרוכה בהתלבטות לא-מבוטלת. היורשים מהססים מאד לגשת לגורמים מסחריים, מחשש שיקבלו הרבה פחות מהשווי האמיתי של הבולים. חשש זה הוא לא תמיד מוצדק. ראשית, מפני שיש ויש סוחרים ישרים, שאינם מחפשים "פראיירים". ושנית, מפני שלרבים מאלה המבקשים למכור אוספים ישנים יש מושגים מוגזמים באשר לערך של האוצרות שנפלו בידיהם.

אולי כדאי, שהתאחדות-הבולאים תשקול הקמת ועדת-מומחים אובייקטיבית, שאלה אפשר יהיה לפנות לשם קבלת הערכות בלתי-משוחדות, לפני שמחליטים למכור אוסף. שירות זה אינו חייב להינתן חינם אלא, אפשר, תמורת תרומה לקרן-הבולאות או למועדון מקומי, שחבריו יתנדבו למשימה ציבורית זו.

דינו של כל אוסף, אפילו החשוב וההיסטורי ביותר הוא "להתפרק לגורמים" במוקדם או במאוחר. אנו עדים לכך מדי יום ומדי שנה: אוספים חד-פעמיים מהוללים, שבולאים ותיקים ואמידים ריכוזו במשך כל ימיהם-חלדיהם, מגיעים למכירות פומביות ונדיר שהם עוברים מיד ליד בשלמותם. זהו הפסד גדול לבולאות, אבל אין מה לעשות. לתכריכים אין כיסים ואיש אינו לוקח את אלבומיו לעולם הבא.

ברם, לא כל אוסף מגיע למכירה פומבית וגם אינו ראוי לכך, בעיקר כשהמדובר באוספים קטנים עד בינוניים של חומר מצוי יחסית. יש מציעים "להתחכם" למוות ולהקדים ולמכור אוספים לפני שמסתלקים מן העולם הזה. עצה זו אינה יכולה לתפוס, כמובן, לגבי אספנים צעירים, בגילאים שאינם חרדים לחייהם מהיום למחר.

לגבי בולאים קשישים, יש בכך הגיון מסוים. האספן הבא-בימים מייטיב לדעת מכולם כמה השקיע באוסף ומה שוויו האמיתי. בדרך כלל, יש לו גם קשרים עם סוחרים שסיפקו לו סחורה או עם מנהלי מכירות פומביות. חזקה עליו, שישגי מחיר הולם יותר מיורשים, שאינם מבינים בבולאות.

אבל, מצד שני, הכסף לא יענה את הכל. בשביל רבים מן האספנים הקשישים, הבולאות והמשך העיסוק היום-יומי באוספיהם היא ההנאה האחת והיחידה, שנותרת להם בחיים. היא מספקת להם תעסוקה "ביתית" מעניינת, ולרוב, בערוב-ימיהם, הם נתונים גם במצב חומרי מבוסס, שמאפשר להם להרחיב ולהעשיר את

מגזין הבולאים
בישראל

מגזין הבולאים
בישראל

גליון מס' 13
פברואר 1995

מו"ל: התאחדות בולאי ישראל,
העורך: שלמה שמגר

רח' פינסקר 2 ת.ד. 4523 ת"א 61045

טלפון ופאקס: 03-295547.

הפקה: אורפו 2000, דרך בן-צבי 84 ת"א
טל. 03-6812180.

האוספים שלהם ע"י רכישות נוספות.ברגע שימכרו את האוסף, הוותיקים הללו יאבדו את טעם-החיים. הם לא יאמצו תחביב אחר ולא יעברו לספורט או למחולות-עם. בולאים וותיקים אינם מתים; הם רק נמוגים. ליעץ להם להיפטר מאוספיהם "בטרם-עת" פירושו לדון אותם לאדישות סנילית.

נשאר בעינה, בעית העזבונות הבולאיים. צריך למצוא לה פתרון ממוסד, לא מסחרי בלבד, שיתחשב גם באינטרסים המוצדקים של היורשים.

התווה ובוהו המאפיין את "שורות-הדואר" של האוטונומיה הפלשתינאית מוסיף לעורר פליאה וגיוחך בעתונות הכללית והבולאית בעולם. בתחילת השנה האורחית החדשה נתבשרנו, כי הדואר ביריחו וברצועת-עזה התחיל לתפקד סוף-סוף. אחמד פקיאק, מנכ"ל-התקשורת ב"רשות" הודיע, כי עראפת ידביק בול ראשון ויחתימו. מקץ עשרה ימים נמסר, כי ישראל עדיין אינה מוכנה להכיר בבולים הפלשתינאיים ומקורות ערביים הודיעו, כי יהיה צורך להחליף את יחידת-המטבע בבולי פלשתינאית, שנקבה בטעות במילים ארצישראלים מימי-המנדט, שאינם קיימים עוד.

הסדרות הבאות תימכרנה בפילים של ירדן ובינתיים השקל שלנו עודו הילך חוקי.

המו"לים של הקטלוגים מתלבטים לאן לשייך את הבריה המשונה הזאת המתקראת פלשתינאית. במערכת של "מייכל", כרך אסיה, החליטו בינתיים, לא לצרף אותה כ"תוספתן" לישראל, כי אם להתחיל בספירה חדשה ממס' 1. הגרמנים רומזים, שבסופו של דבר, בגלל זהות השם, יצרפו את האוטונומיה לדפים של המנדט. הבטוח הוא, ששום דבר לא בטוח וששכנינו עוד יחודו חידות רבות לנו ולעולם הבולאי, בכלל...

תוכן הענינים

2	על הפרק
3	חידושים בישראל
4	הנפקות אפריל
5	100 שנה לקולנוע
9	50 שנה מאז "פילא"
12	בול-ערב הראשונים
16	ישראל בתחתית הסולם
17	מי צריך שבלים?
18	דואר יהודי בסאראייבו
19	מכתבים/קטלוגים
20	"משביון" – מדור חדש
21	הצד הנסתר של הבולאות
23	חידון בולאי-קולנועי
24	150 ליונה של בזל
27	כל הנפקות חו"ל
31	היצע וביקוש

* ב-22.1.95 הוכנסו לשימוש תשעת החותמים הבאים: ביהודה ושומרון; אלקנה 1; אריאל 1; מעלה אדומים 1; מעלה אדומים 2 (חדש); קרית-ארבע 1; גבעת זאב 1; קרית-שומרון 1; קדומים 1; אפרתה 1. למעט מעלה-אדומים 2, כל היתר הוחלפו. החותמים הקודמים היו ללא מיספור. ההחלטות לא יסופקו למנויי השירות הבולאי במסגרת הזמנתם הקבועה.

* שתי חותמות יו"ר הופעלו ב-7.2.95 לרגל הופעת סדרות המוסיקאים והפיסוק, הראשונה בת"א, השנייה בירושלים. הונפק גם דף-מוזכרת להופעת בול-ברנשטיין.

* שלושת בולי "פסלי-החוצות" מוחתמות בחותמת "תל-אביב 256" וחותמת האירוע הירושלמית, נמכרות ע"י רשות הדואר בשלוש גלויות מירב שמחירן 9.40 ש"ח.

* שתי גלויות-הנוף החדשות (המבויילות לדואר-אוויר לחו"ל), נמכרות ב-2 ש"ח כ"א. חותמות היום-הראשון הוטבעו בדואר-נע יס-המלח ויטעו 10.

מתוך היענות לדרישות מצד הקהל, החליט השירות הבולאי לזמן למנויי להבא אפשרות לקבל כפריטים בודדים את תוויות-האוטומטים "קלוסדורף" שתופעה בישראל, כולל מעטפות יום-ראשון. עד כה נמכרו התוויות אך ורק במסגרת מנוי ל"דברי-בולים".

* חותם-אירוע לחג-המולד הופעל ב-24.12.94 בסניף-הדואר ברח' קזנבה בנצרת.

* חותם-אירוע לחג-המולד הופעל ב-24.12.94 בבית-הדואר שבכיכר-המולד בבית-לחם.

* תוויות-רישום חדשות "הנגב 1" ו"הנגב 3" הוכנסו לשימוש ב-8.1.95, במקום התוויות של "דואר נע" 1 ו-3.

* שנים-עשר חותמים חדשים הוכנסו לשימוש ב-28.12.94: באשדוד הופעלו המספרים 35, 36, 37, 38. בבאר-שבע הופעלו המספרים 55, 56. בדואר-נע הנגב הוחלפו בחדשים שני חותמים "1" ושני "3". בנשר הוחלף מס' 3 ב-9. באיכסאל הוחלף חותם ללא סיפרה ב"1". הוא הדין במגדל. בדליאת-אל-כרמל התוסף "1".

* חותם-אירוע למלאת 50 שנה לשיחרור אסירי-אשווץ הוכנס לשימוש בבית-הדואר בעכו ב-20.1.95. דף-מוזכרת לאותו אירוע הונפק ע"י בית-לוחמי הגיטאות, דואר אשרת 25220. ניתן להזמין אצל ב. אנוליק, טל' 04-9958080. * ב-8.1.95 נפתחו בירושלים 4 סוכנויות-דואר חדשות ואלה מספרי חותמותיהן: ארונה (107); טסט לין (88); פיסגת-זאב מזרח (109); ניות (105).

* ב-8.1.95 הוכנסו לשימוש במרחב-ירושלים תשעה חותמים חדשים ואלה הם: מחלקת-הדוורים (108 במקום 65); גאולים (111 במקום 39); מחנה-היהודה (112 במקום 14); רמת-אשכול (127 במקום 44); קרית-יובל (122); רחביה (123); מחלקת-המיון (124); גילה (125); בית-הכרם (126). החותמות לא יסופקו למנויי השירות הבולאי במסגרת הזמנתם הקבועה.

במדורנו הקבוע "חידושים ושינויים בדואר-ישראל" משתדלים אנו לעקוב במידת-האפשר אחרי חותמות חדשות, אף כי איננו משלים את עצמנו באשר לערך המעשי של פירסום זה. יש לו, אולי, משמעות תיעודית, אבל אין בכך משום שימוש לאספנים. והסיבה המצערת היא, שרשות-הדואר, כפי שמסתבר, אינה מחשיבה את השירות הזה. "ההודעות לקהל לקוחותינו", כפי שנקראים העלוניים הרשמיים המביאים את המידע הזה, מתקבלים במערכות העתונים באיחור, שאינו מאפשר למעוניינים לדאוג בעוד מועד להשגת החותמות. על לוחות-המודעות בבתי-הדואר כמעט ואין רואים את ההודעות. נוצר הרושם, שכל העיסוק בחותמות הוא לטורח – בניגוד גמור למה שמקובל במדינות מתקנות בעולם הגדול.

אין נפקא מינא אם ההודעה חתומה בידי מר ישראל קינצלברגר, סגן-מנהל אגף-התיפעול או ע"י מר הרצל בר-מג, המנהל בכבודו ובעצמו – היא תמיד מפגרת ומטילה צל קודר על הקצב, שצבי-הדואר מתיימר לסגל לעצמו בעידן המודרני.

אנו מבינים, שלפעמים יש צורך להכניס לשימוש חותמות-אירוע "פתאומיות", אך רוב החידושים והשינויים בשטח זה אינם מבוצעים בהשראה של רגע. אנו גם מעריכים, כי במקרים רבים מזמן הדואר אפשרות לאספנים לפנות לאחראים המקומיים לשם קבלת החתמה. ניתן גם לטעון, שהמעוניינים בחותמות חדשות, יכולים להירשם כמנויים קבועים בשירות הבולאי. אך לא יתכן, שהדואר (שאמנם מתחשב באספנים ואינו כופה עליהם לרכוש, במסגרת המינוי, את כל פתיחות-הדואר ושינויי-החותמות, "כדי לא להכביד עליהם כספית"), מייעץ למעוניינים "לעקוב אחרי ההודעות לקהל המתפרסמות מדי פעם בבתי-הדואר". ולא מספיק גם, שרשות-הדואר תצהיר, שפירסמה הודעה מתאימה על חותמת מסויימת בעתון יומי אחד – ולא דווקא הנפץ ביותר... ציבור האספנים רשאי לתבוע מידע שוטף ולא יחס שכל תכליתו יציאה ידי חובה טורדנית! ש.ש.

**חתום על "שבל" -
העתון המביא לביתך
את כל עולם-הבולים
ובולי כל העולם!**

ארנולד שנברג זוכה למה שלא זכו מוסיקאים לא פחות חשובים, כמו מנדלסון ומאהר: להופיע בבוך ישראל. זאת על שום מה? על שהם היו מומרים ואילו שנברג "חוזר בתשובה", שלא רק מצא דרכו חזרה ליהדות כי אם אפילו לציונות... הוא נולד ב-1874 בבית מתבולל בווינה, חונך ברוח הדת הקתולית, עבר לאחר-מכן לפרוטסטנטיות, כאשר חי בגרמניה, וב-1933, כשנאלץ לברוח מפני הנאצים לאמריקה, הכריז בפומבי על שובו לחיק עמו ואמונת-אבותיו.

עוד בהיותו ילד למד כינור והחל להלחין בעת ובעונה אחת. משנפטר אביו, החל לעבוד בבנק כדי לפרנס את משפחתו, אך המשיך בלימודיו המוסיקליים באורח אוטודידקטי ובשנים שבין ראשית המאה לפרוץ המלחמה העולמית הראשונה הפך לחלוץ של אסכולה מוסיקלית חדשה, האטונלית. הוא נעשה לאחד החדשנים הדגולים של המוסיקה במאה ה-20 ובין היתר שילב ביצירתו דיבור ושירה.

ארנולד שנברג בבול אוסטרי

לאחר עשר שנים עקרות למדי – בין היתר בגלל שירותו בצבא האוסטרי במלחמה העולמית הראשונה, חזר להלחין והפעם בסיגנון בלתי-שכיח, שעתיד היה לגרום לשערוריות סביב רבות מן הקומפוזיציות שלו. ב-1925 נתמנה למרצה באקדמיה לאמנות בברלין ועם עלייתו של היטלר עבר לארה"ב, לימד בלוס-אנג'לס ושם מת ב-1951.

בעולם החדש גילה את שורשיו היהודיים והפגין אותם ביצירות כה מפורסמות כמו "כל נדרי", "שירי מוורשה", ועוד. לאחר שלקה בשבץ, לא הספיק להשלים את הקנטטה "סולס-יעקב" ובעיקר את האופרה "משה ואהרן". את יומיו וכתב-היד שלו הוריש לבית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים.

דריוס מיו, שנפטר ב-1974, שנה לאחר ביצוע-הבכורה של הקנטטה שלו "אני מאמין" בפטיסבל-ישראל, אינו זקוק להמלצות מיותרות כדי שיכירו בו כאחד המלחינים המודרניים הגדולים בכלל, ויהודיים בפרט. יצירות כמו האופרה "דוד" (שחברה לביצוע בירושלים ב-1954), הבאלט "משה", "הפואמות היהודיות" שלו ו"קדיש" ו"שחרית לשבת", מוכיחים מה עמוקה היתה זיקתו ליהדות.

הוא נולד ב-1892 כנצר למשפחה יהודית מושרשת בקרקע של חבל פרובאנס מדורידורות. בגיל 17 נכנס לקונסרבטוריה בפאריז והחל עוסק בהלחנה בנימה שנחשבה לנועזת. בתקופת המלחמה העולמית השניה עשה שנתיים בבראזיל והושפע מאד ממוקצביה התוססים.

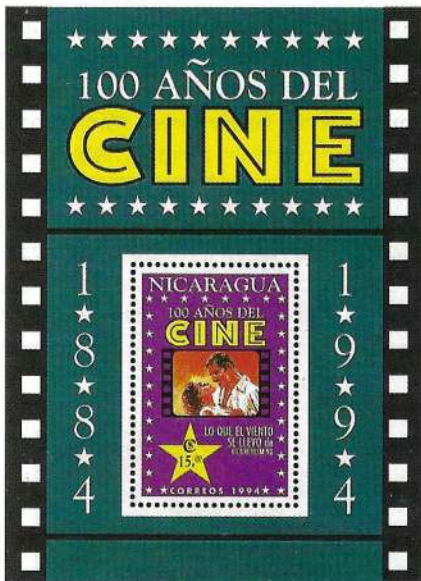

דריוס מיו
בבול צרפתי

מראשית שנות העשרים ובחמישים השנים הבאות חיבר כארבע מאות יצירות מכל הסוגים ולכל הכלים. ב-1923 בסימפוניה "ברית העולם" שילב לראשונה ג'אז ובלוז ביצירה מעין זאת. הוא חיבר גם אופרות מבוססות על המחזות הקלאסיים היווניים כגון "אגממנון" ו"מדיאה", ביוצרו סוג חדש לגמרי של דרמה מוסיקלית.

מיו היה לא רק יהודי מאד כי אם ממש "יהודי נודד", שהירבה לסייר בעולם. בראשית שנות החמישים ערך גם ביקור ממושך בישראל על מנת להתרשם מאווירתה לקראת חיבור האופרה "דוד".

100 שנה להצגת הקולנוע הראשונה

הגלונית השגויה של ניקאראגואה

ההיסטוריונים האמריקנים, המייצגים את האינטרס הפטרייטי של מעצמת-העל הקולנועית, מוכנים, בקושי, להודות בתרומתם של האחים לומייר להתפתחות האמנות השביעית. הם מזכירים, כי ההצגה הראשונה בתשלום התקיימה בניו-יורק ב-20 במאי 1895, באמצעות מקרנה פרימיטיבית ושמה "אייידולוסקופה". אבל, בעיקר, הם מייחסים את לידת-הקולנוע לממציא הלאומי שלהם, אדיסון, שהיה גם איש-עסקים מפולפל ורכש פטנטים של אחרים על מנת לשכלל את ה"ווייטסקופ" שלו, שבאמצעותו קיים הצגת-בכורה בתשלום ב"מיוזיק הול" של קוסטר וביאל בברודוויי ב-23 באפריל 1896. לעג ההיסטוריה הוא, שבבכורה זו הוקרן בין היתר הסרטון "וויילהלם קיסר סוקר צבאותיו", שהוקרן חצי שנה קודם לכן ע"י האחים סקלדנובסקי בברלין...

ניז'ר ציינה 35 שנה למות אוגוסט לומייר ו-125 שנה להולדת לואי לומייר

ב-13 בפברואר 1895 הם רשמו על שמותיהם את הפטנט ל"סינמטוגרף" וב-22 במרס של אותה שנה הם הציגו את הסרט שלהם בפני חברי "האגודה לעידוד התעשייה הלאומית" בריידה-רן 44 בפאריז. עוד שמונה סרטונים הוקרנו בכנס של צלמים בליון ב-10 ביוני, אבל, לדעת כל ההיסטוריונים המוסמכים, באירופה, לפחות, ה-28 בדצמבר 1895 היה התאריך הקובע. ביום זה, התקיימה ב"סלון ההודי" של ה"גראן קפה" שבשדרות קאפיסין 14 בפאריז ההצגה הפומבית הראשונה של סרטים תמורת דמי-כניסה.

האחים לומייר נתבעו ע"י בעל בית-הקפה לשלם לו מראש דמי-שכירות קבועים בסך 30 פרנק ליום, אך לאור ההתלהבות שהמדיום החדש עורר, הגיעו ההכנסות בתוך שבועות מיספר לאלפיים פרנק ליום.

אחד המתלהבים ביותר היה ז'ורז' מליאס, אותו משוגע לסרטים, שנחשב בצדק לאבי הסרט העלילתי והפנסטי. מסופר עליו, שבצאתו מן הבכורה פנה אל אביהם של האחים לומייר וביקש לקנות את הפטנט על זכויותיו. אנטואן לומייר השיב לו: "ידידי הצעיר, ההמצאה הזאת אינה עומדת למכירה. חבל על הכסף שלך. אפשר לנצל את הסינמטוגרף זמן-מה כקוריוז מדעי, אבל אין לו עתיד מסחרי ואותך הוא יהרוס".

בהקרנה הראשונה של הלומיירים הוצגו בסך הכל עשרה סרטונים, כולל "היציאה מהמפעל בליון" והסרט הקצר הקלאסי "המשקה המושקה". כל ה"עסק" נמשך עשרים דקות בלבד!

שני האחים הגרמנים סקלדנובסקי אמנם הקדימו את מתחריהם הצרפתים בהצגת ראיוע בתשלום. עוד ב-1 בנובמבר 1895 הציגו ב"גן-החורף" בברלין סרטים באמצעות מכונת הקרנה פרימיטיבית. אבל, כל ה"הצגה" המשופעת בתקלות ארכה שניות ספורות בלבד (מה שהספיק כעבור 40 שנה לנאצים לטעון, כי הקולנוע נולד בגרמניה).

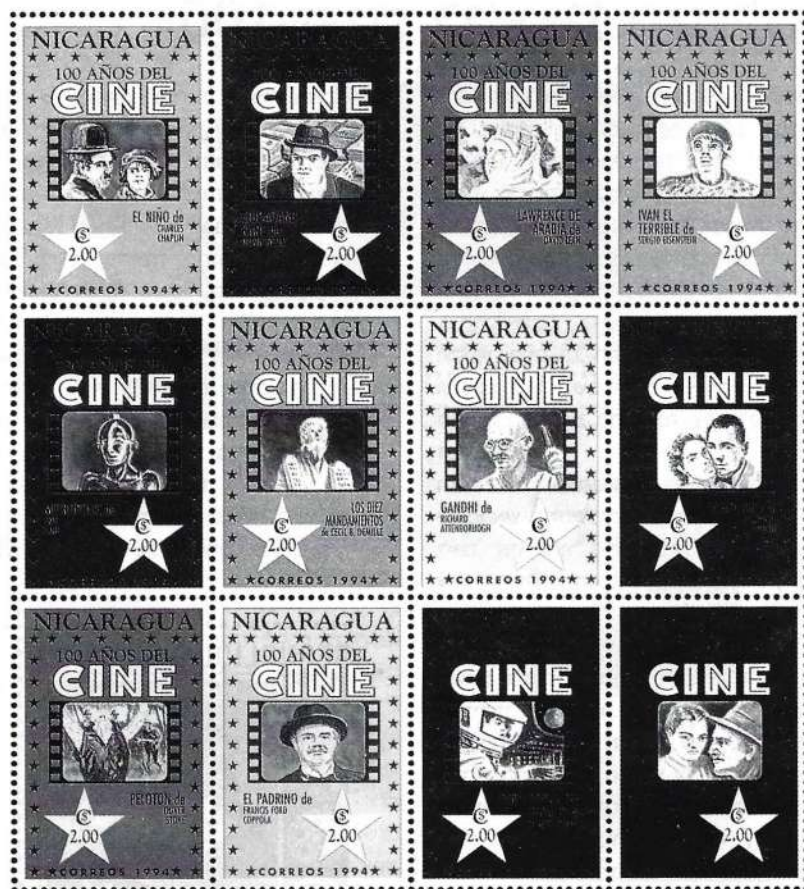
המצאה של הקרנת תמונות רצופות באמצעות מכונה ומסך היתה תולדה של מאמצי מחקר וניסוי ממושכים בשטחי האופטיקה, המכניקה והצילום. רבים ניסו לבנות מנגנון שיקלוט התרחשויות וישחזר אותן כבבואה נאמנה. בסוף המאה ה-19, שהיתה תקופה של המצאות גדולות אשר שינו את פני המאה ה-20, ריחף הרעיון בחלל, עודו בוסר, אבל קרוב מאד להבשלה. הקולנוע חיכה רק לממציא ובאופן תת-מודע נמצאו לא פחות משלושה טוענים לכתר: תומס אדיסון בארצות-הברית, האחים מקס ואמיל סקלדנובסקי בגרמניה, והאחים לואי ואוגוסט לומייר בצרפת.

המירוץ היה צמוד להפליא והנצחון הושג, בסופו של דבר, בהפרשים של חודשים ספורים, כשהוא

האחים לומייר בבול של מאל. בפינות ג'ין הרלו ומרילין מונרו

מוכרע לטובת הצרפתים. לשיטות של כל השלושה היו מגרעות המורות, מחלות-הילדות של הקולנוע. אולם, עובדה היא, שהאחים לומייר צילמו כבר באוגוסט או בספטמבר 1894 סרט, שהראה את הפועלים היוצאים להפסקת-צהריים ממפעל-הצילום של אביהם אנטואן בעיר ליון.

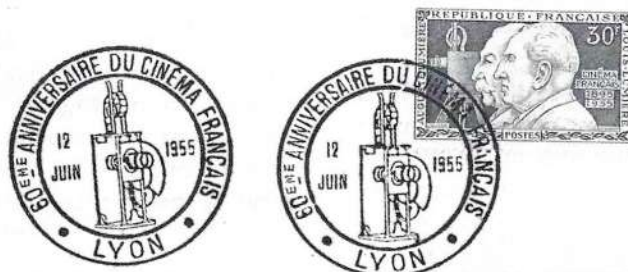

"תריסר המכוערים" בגיליונית ניקרגואה

ז'ורז' מליאס בבול צרפתי

Premier jour
d'émission.

Mr. Edmond CHAPTAL
Sous-Directeur
Hôpital Civil
ORAN (Algérie)

מעטפת י"ור של צרפת עם החותמת הנדירה של ליון

אין כמעט וויכוח על כך, ש-1895 היתה שנת-הלידה של הקולנוע, או ליתר דיוק הראינוע, כפי שנקרא בשעתו הסרט האילם. יש המתווכחים על כך מי המציא את מה שקרוי לחלופין ה"מוזה העשירית" או ה"אמנות השביעית", אך דומה, כי גם המחלוקת הזאת מוכרעת לטובת האחים לומייר. דבר אחד בטוח: לניקאראגואה – מדינה "לא-רצינית" במושגים בולאיים – לא היה חלק בייסוד האמנות החדשה, שעד מהרה הפכה לתעשייה חובקת-תבל. שכן הסרט העלילתי הראשון באותה ארץ מרכז-אמריקנית מיסכנה הופק רק מקץ מאה שנה כמעט. היה זה "אלסינו והקונדור", שבויים ב-1982 ע"י מיגל ליטין.

אף על פי כן החליטו הסוכנים הזרזים הפועלים בשם הדואר של ניקאראגואה לצוד את הדגים לפני הרשת. בטרם יפרוץ המבול הצפוי בעולם כולו לרגל שנת המאה, הקדימו והדפיסו שתי גיליוניות-מזכרת, מכוערות להחריד, לציון שנת-היובל. הגדולה שבהן מכילה 12 בולים מוקדשים ליצירות שנבחרו באקראי של הבמאים צרילי צ'פלין, אורסון וולס, דייוויד לין, סרגיי איוזנשטיין, פריץ לנג, ססיל ב. דה-מיל, ריצ'רד אטנבורו, מייקל קרטיס, אוליוור סטון, פרנסיס פורד קופולה, סטנלי קובריק וז'אן רינואר. הדפית הקטנה יוחדה ל"חלק עם הרוח", בבימויו של וויקטור פלמינג.

אבל, החיפזון הוא, כידוע, מן השטן: לא זו בלבד שב-1994, הרשומה על הבולים, לא חגגו מאה שנה לקולנוע, אלא שקרתה להם גם תקלה הראויה להיכלל בדבריימי הפיספוסים הבולאיים: בצד השמאלי של הדפית הקטנה רשומה כשנת-הלידה של הקולנוע "1884". הפרש של עשר שנים בנוסף לעצם החישוב המטעה.

כשתגיע העת לסקור את כל הנפקות שנת המאה בעשרות המדינות שכבר הודיעו על כוונתן להנציח את האירוע, לא תימצא ניקאראגואה בין מקבלות האוסקר הבולאיי...

1895
Les deux frères
LUMIÈRE
présentent le premier
Cinématographe.

שני האחים בגלויה עם חותמת 90 שנה לקולנוע

בולי כחול לבן
Blue White Stamps
SEGALL
Selling • Buying • Changing
Auctions • Stamps • Coins •
Paper money • Albums

6, King George St.
(Down from Allenby)
P.O. Box 28257
Tel-Aviv 61231

שעות העבודה
א-ה 9-19
יום ו' וחגים 9-15
טל. 5281023

רח' המלך ג'ורג' 6
(ירידה מאלנבי)
23257 ת"ד
תל-אביב 61231

עם סגירת בית-העסק שלו המליץ מר לב קונסטנטינובסקי, הוותיק בסורחי-הבולים בארץ, עליו בפני ציבור לקוחותיו. אנו מבטיחים, שיקבלו אצלנו אספקה סדירה לפי ארצות ונושאים ושורות מכל הלב — כמו ב"בולי-לב".

400 מיליון פעמים מונרו

אולי יותר מכל כוכבת אחרת מסמלת מרילין מונרו את הקסם הקולנועי המרתק את המוני-ההמונים מאז 100 שנה. הדואר של ארה"ב יקדיש לה ב-1 ביוני בול זה, שיופץ ב-400 מיליון עותקים, ויהיה הראשון בסדרת "אגדות הוליווד".

חותמת לכבוד הלוויינים מ-1983

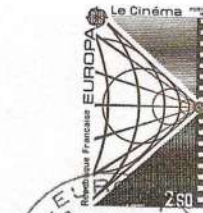
LE CINÉMA

"Arroseur et arrosé" 1895
A. et L. LUMIÈRE

PREMIER JOUR
D'ÉMISSION
FIRST DAY COVER

"EUROPA 1893"

10.-

מעטפה עם ציור ההקרנה הראשונה ב-1895

Louis et Auguste LUMIÈRE
Inventeurs du Cinéma Français en 1895

PREMIER JOUR
D'ÉMISSION
FIRST DAY COVER

J. FARCIGNY
42, Rue V.-Hugo - COURBEVOIE
(Seine)

מעטפת יו"ר צרפתית עם החותמת המצויה של בזנסון

גלויה עם חותמת חגיגית להשקת א/ק "לואי לומייר" (1952)

בן-יהודה עיברת את ה"סינימטוגרף"

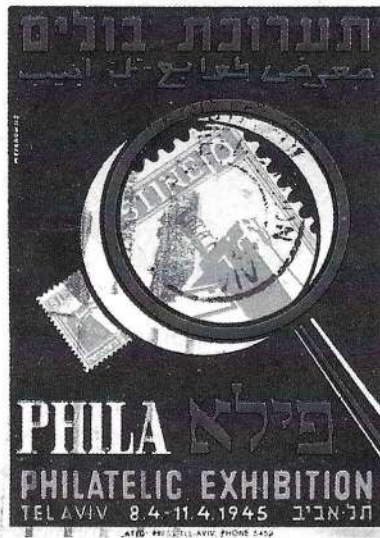

אליעזר בן-יהודה
מחיה הלשון העברית
ELIEZER BEN-YEHUDA
RENOWNÉ DE LA
LANGUE HEBRAÏQUE

פרשת-דרייפוס, שיש אומרים, כי הולידה את הציונות ההרצלית, הולידה, בלי ספק, את החידוש הלשוני של ראינוע וקולנוע בעברית. זורז' מליאס, חלוץ-הסרטים, שיצק לתוכם את הדרמה והדמיון, היפנה את שימת-לבו בשנת 1899 לנושא אקטואלי בוער: הפולמוס הציבורי בענין אשמתו או חפותו של הקצין היהודי הצרפתי, שהורשע על ריגול לטובת גרמניה. מליאס נמנה עם אותם אנשי-דור דגולים, שכפרו באשמתו של דרייפוס. הוא היה ב"חברה טובה", יחד עם אמיל זולא, אנטול פראנס, ז'אן זורס, זורז' קלימנסו – שכולם כאחד היו "דרייפוסאדים". מליאס הפיק סרט, שהיווה תביעה נמרצת לביטול הרשעתו של דרייפוס. "בקורת קולנועית" ראשונה בעברית הופיעה (בחתימה "חיד"ה", ראשי-התיבות של חמדה בן-יהודה) בד' סיוון תר"ס בעתונו של אליעזר בן-יהודה "הצב"י, בזו הלשון: "אם לא הייתם ברן בעת משפט דרייפוס, לכו להראינוע וראיתם את הנאשם לפני השופטים כמו שהוא, עם כל תנועותיו, הליכתו, התרגשות פניו, מבט עיניו, הכל כל – ועוד דברים אחרים יפים תראו, תשתוממו ותתענגו הרבה, כי עד כה לא המציאו דבר יפה ומפליא כראינוע הנקרא בלעז סינימטוגרף (CINÉMATOGRAPHE)".

מחייה השפה העברית גזר לאחר-מכן משקל לשוני חדש לגמרי מרעיון הראינוע, שהפגיש את "מורו הקודח" שלו עם מורו הקודח לא-פחות של מליאס, שיצר בחייו למעלה מחמש מאות סרטים.

ארבע מדינות ערביות השתתפו בתערוכת-הבולים הראשונה בארץ-ישראל

גלויה עם בול מודפס לרגל התערוכה

"מוסיקה" של אספנית אנגליה מחיפה ואוסף-הספורט המפורסם של העתונאי ליפא לויטן, שכלל את כל האולימפיאדות והמכביות. ההיבט ההסברתי לא הוזנח, חלילה: מומחה בולאי הירצה בפני הבאים על סוגי-נייר, סימני-מים, שיטות-הדפסה, הבדלי-דבק וכל מה שעשוי היה להעשיר את הידע הבולאי. הדואר המנדטורי פתח באולם-התערוכה סניף, שממנו נשלחו ביום-הפתיחה אחד-עשר אלף דברי-דואר, שהוחתמו בשתי חותמות-האירוע – רגיל ורשום. המכתב הרשום הראשון מסניף זה נשלח ע"י מנכ"ל-הדואר, וובסטר, אל המלך ג'ורג' השני.

אחד ה"מסמרים" של התערוכה היו ללא ספק, תוצאות תחרות לציון בולים חדשים של "פלשתינה (א"י)". לציון בארץ בכלל ולבולאים בפרט נמאסו עריכי סידרת-הנופים, שהיו בשימוש קרוב לעשרים שנה. הבריטים, חסידי ה"איוון העדין" הבין-עדתי, לא נחפזו להחליף את קבר-רחל, מיגדל-דוד, מסגד-עומר וים-כינרת במוטיבים אחרים, שהיו עלולים לעורר מחלוקת עם היהודים או הערבים. לאחר פרוץ המלחמה העולמית השנייה דחו כל שינוי, שלא נראה להם חיוני. אבל, לקראת סוף המלחמה הוצא מיכרז לסידרה חדשה מן המניין וכל שלושת הזוכים בו היו יהודים: פרס ראשון הוענק לש. בן-דוד; פרס שני – לד"ר הנשל; פרס שלישי לד. דויטש. הציונים מעידים על הרמה הגבוהה של הגרפיקה בארץ כבר אז.

מדור אחר, שמאז לא שמעו עליו הרבה, היווה הדואר הצבאי הבריטי בא"י: בשנות-המאורעות 1936-1938 הקימו האנגלים משרדים מיוחדים של "דואר-שדה", שפריטיהם הוצגו ב"הצגת-הבכורה": חותמות של הדואר הצבאי בירושלים על הבולים קצרי-הימים עם דיוקן המלך אדוארד השמיני, שוויתר על כיסאו מאהבת הגב' סימפסון הנודעת, לימים הדוכסית מווינדזור.

"פילא" נועדה לחגוג מאתיים שנות קשרי-הדואר עם ארץ-הקודש והתיעוד מאז 1745 היה אכן מרשים. הפתיחה צולמה ע"י הקולנוען פגים מחברת-ההסרטה האמריקנית "מרץ" אופ' טיים. ביום הראשון באו, עד לשעות הערב המוקדמות, שלושת אלפי מבקרים ואלפים נוספים נהרו לאחר-מכן לאירוע הפילטלי, שהעיר והארץ לא ראו דוגמתו. האיסוף לפי נושאים לא היה נפוץ עדיין ורוב המוצגים היו של בולים קלאסיים או שהתייחסו לתולדות-הדואר. אבל, כבר אז בלטו אוסף

למרות ההתקדמות של תהליך-השלום, זה נשמע עדיין כמישאלה בולאית חסודה: ייצוג רשמי של הנהלות-הדואר ממצרים, סוריה, לבנון וירדן בתערוכת-בולים בתל-אביב?

ואף על פי כן, אין חדש תחת השמש המזרח-תיכונית! זו היתה עובדה, שאת יובלה אנו מציינים השנה. באפריל 1945 נערכה באולם התצוגה המתמדת של התאחדות בעלי-התעשייה תערוכת-הבולים הארצישראלית הראשונה, שנקראה "פילא תש"ה". להוציא את עיראק, שכבר אז היתה מיקרה בפני עצמו, שלחו את מוצגיהן הרשמיים כל ארבע המדינות הערביות השכנות. בתערוכה הוצגו כשבעים אלף פריטים שונים, ששוויים נאמדו בין 25 ל-45 אלף לא"י – הון-עתק במושגי הימים ההם, כש-25 לא"י נחשבו למשכורת חודשית טובה...

נזכור, כי הימים היו שלחי המלחמה העולמית השנייה באירופה. הנאצים מוגרו כבר, למעשה, ו"הרייך השלישי" קרס והלך. היקף החורבן של יהדות-אירופה לא היה ברור עדיין לישוב היהודי בארץ-ישראל והסיפוק על נצחון צבאות-הברית היה דומיננטי. המוראל היה גבוה, לא במעט בזכות המאמץ המלחמתי של היהודים בארץ.

אחד המדורים ב"פילא" היה מוקדש למלחמת הנאצים ביהודים – נושא שאז היה עדיין בתחילת התפתחותו המצמררת: ניראו בו חותמות ממחנות-ריכוז בצרפת, גלויות-הסתה אנטישמיות – לצד "יודאיקה" שהיתה בחיתוליה: חותמות של קונגרסים ציוניים ובולי "שנה טובה" עירוניים מברסלאו הגרמנית, שלימים הפכה לז'ורצ'לב הפולנית.

"צפלינים", שהיו כבר אז נושא פופולרי ויקר יחסית הוצגו ע"י אספנים רציניים ביותר, שעלו עם אוצרותיהם מאירופה ובעיקר, כמובן, מגרמניה. בלטו פריטים מרהיבי-עיניים שהוטלו ב-27 במרס 1929 בשמי ארצנו – ארבעה שקי-דואר שצנחו ברמלה ושניים בתל-אביב מספינת-האוויר הגרמנית "גראף צפלין". לתצוגה הוסיף נופך אחד משני מיתקני-ההצנחה, שבהם השתמשו הטייסים.

חותמות מיוחדות, שהוכנו בסניף הדואר בתערוכה

זכו בפרסים בתחרות לסדרת בולים חדשים

פרס שלישי: ד. דויטש

פרס שני: ד"ר הנשל

פרס ראשון: ש. בן-דוד

מדליית זהב וכסף - פילא תש"א

לעמותה התל-אביבית (לכולאות) את "יום-הבול" השני בתולדותיו. גם כאן נערכה תערוכה צנועה, חולקו פרסים וכיבודים, נערך "יום-חינוך לנוער". באירוע השתתפו למעלה מחמש מאות איש. הישג לא-מבוטל כשמשוויים אותו ל"תפוסה" של מעמדים דומים כעבור חמישים שנה....

בסופו של דבר לא יצא רעיון החלפת הסידרה אל הפועל והבריטים אילצונו להדביק את הבולים החדגוניים, שכפו עלינו, עד לפירוק השלטון המנדטורי. אגב, "פילא" לא היה האירוע הבולאי היחיד בת"א ב-1945. בימים 15-17 בדצמבר באותה שנה ציין "המועדון הא"י לפילטליה ת"א" (שלימים הפך יחד עם אגודת חובבי בולים

בולי הבירה

** מכירות פומביות של בולים, מעטפות, יודאיקה, מטבעות ושטרות.

** נציגים בלעדיים של החברות המובילות בעולם בשטח האלבומים, קטלוגים ואביזרים לאספנים.

Davo, Michel, Gibbons ואחרים.

** קניה, מכירה, בדיקה והערכת אוספים.

** המכירה הפומבית הבאה תתקיים בתחילת 1995.

** מחירון/קטלוג חדש 1995, שלנו לבולי ישראל, ישלח לכל דורש תמורת בולי דאר תקפים למשלוח בסך- 3 ש"ח.

משרד: בן יהודה 23 ירושלים קומה ב'
טל: 02-245623 ת.ד. 3769 ירושלים
91036. פקס: 02-234607

ד"ר ואלך מכירות פומביות

Dr. WALLACH PUBLIC AUCTIONS

קניה, מכירה

והערכת בולים מקצועית

**בולים, מעטפות, מטבעות, יודאיקה.
קהל קונים ומוכרים מחמש יבשות.**

**קרדיט בינלאומי במכירת
אוספים מתנדירים בתחום.**

צלצל ונגיע אליך!

**חדך יצח 17, רחובות ת.ד. 1414 רחובות
טל. 08-467274, 08-461010 פקס. 08-464946**

פרסם בשביל!

בול למטרה!!

לבעל העסקים הנבון.

הידרון שמגיע לאנשים כמוך!

לפרטים טל: 03-6812180

לורנס איש-ערב עיצב את הבולים הראשונים של הממלכה ההאשמית

כתבה זו הינה גירסה מקוצרת של מאמר, שהופיע בגליון 49 של "זמנים", רבעון להיסטוריה, היוצא לאור ע"י בית-הספר להיסטוריה ע"ש ז. ארן באוניברסיטת תל-אביב וזמורה-ביתן, מוציאים לאור.

הנדרשים, ובמקביל הכריז על ביטול תוקפם של בולי הדואר העות'מאניים, שהיו עד אותה עת בשימוש שוטף בחג'אז. עד להופעת הבולים החדשים, קבע חוסיין, ייעשה שימוש בחותמת זמנית, בערבית ובאנגלית, המאשרת כי "דמי הדואר שולמו" (חילאץ אל-אג'רה – Fee Paid).

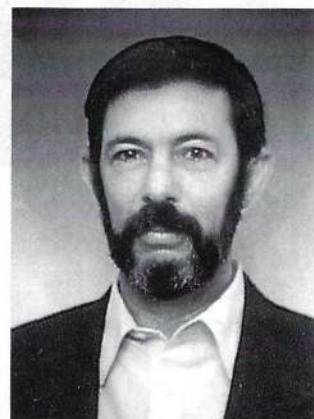
(1). אנשי הדואר של חוסיין האריכו במלאכתם הנאמנה, בעודם בודקים דגמים מארצות אחרות ובוחנים רעיונות, שישו לבולי המדינה הצעירה חזות מכובדת. עד שסיימו את עבודתם והעבירו את הצעותיהם לעיונם של המומחים הבריטים בקהיר – שושבינה של היוזמה החדשה – כבר היו בידי האחרונים הצעות מוכנות משל עצמם. אנשי מכה הכינו שלושה דגמים, שבהם הוצג מוויזיות שונות המסגד המצוי על תל אבו קביס, גבעה הצופה אל מכה. סטורס בקהיר דחה אותם מיד בהתרשמו, כי "האדם ברחוב לא היה מבחין בין המסגד שעל הבול לבין המגדלור באידסטון". על המסר היה להיות בהיר וחד-משמעי, וניסוחו היה משימה חשובה מכדי להשאיר בידי חובבנים, סבר טורס. הוא הצריך הדרכה מצד מומחים בריטים. האיש, שהוטל עליו התפקיד להביא מומחיות זו לביטוי, היה לא אחר מאשר סרן ת"א לורנס, לימים מפקד המרד במדבר, שנודע בכינויו "לורנס איש ערב".

סיר רונלד סטורס

בולי הממלכה ההאשמית בחצי האי הערבי הופיעו בעיצומה של מלחמה ובתקופת סערות פוליטיות שבאו בעקבותיה, מטעמה של מדינה, שזכות קיומה ומעמדה הבינלאומי היו שנויים במחלוקת חריפה למן היווסדה. ולפי כך מילאו סמלים תפקיד מרכזי בצמיחתה ובהווייתה. במסר העדין והצבעוני שהם משדרים ובסיפור שמאחוריהם, פותחים הבולים אשנב ייחודי אל פינות סמויות בשאלת מהות ריבונותה של אותה מדינה ומגבלותיה, עד לנפילתה.

להיטות האשמית ומקצועיות בריטית מי הגה את רעיון הוצאת הבולים למחוז חג'אז המורד? לדברי סר רונלד סטורס, אז איש "המשרד הערבי" שליד המטה הבריטי בקהיר, ולימים מושל מחוז ירושלים מטעם שלטון המנדט – היתה זו יוזמה בריטית. זמן-מה לאחר פרוץ המרד הערבי, סיפר בזיכרונותיו, "נוכחנו לדעת, שעיתונאי האויב (שהיו כמונן מצוטטים על-ידי העיתונות במדינות הניטרליות) מכחישים או מעלימים את דבר המרד והצלחתו. סברנו אפוא, שאפשר לספק הוכחה ניצחת להתרחשותו על-ידי הוצאת בולים של החג'אז בערבית", כדי שיפיצו את דבר המהפכה "ללא תשלום ובאורח חד-משמעי אל ארבע כנפות הארץ". במיוחד היה סטורס מעוניין להביא את שמע השינוי במעמדו של השרף ההאשמי אל העולם האסלאמי: חשוב היה לשכנע את המוסלמים, כי ההתקוממות נגד הסולטאן-החליף באיסטנבול לא נועדה לשרת מטרות בריטיות, אלא לקדם את ריבונות הערבים. עונת החאג' – העלייה ההמונית למכה – עמדה אז בפתח, והיה אפשר לנצל כדי להפיץ את המסר באמצעות מכתביהם של אלפי המתפללים אל ארצות מוצאם המוסלמיות. באמצע יוני 1916 פנה אפוא סטורס אל חוסיין והציע לו את הרעיון, ובמקביל דיווח על כך לממונים עליו במשרד החוץ הבריטי. בלונדון התקבלה ההצעה בחיוב רב, בהנחה – כפי שמעידה התכתובת בעניין זה – ש"בדרך זו אפשר להשיג אפקט פוליטי רצוי ביותר, תוך הדגשת השתחררותו (של השרף) מהעול התורכי; האלטרנטיבה היחידה לכך הבאה בחשבון, שימוש בבולי דואר מצריים, עלולה להשיג בדיוק את ההפך". חוסיין עצמו היה להוט לא פחות. מאחוריו היו שנים רבות של שהות בבירה איסטנבול, קרוב למרכז הכוח והדיפלומטיה הבינלאומית, והוא ידע היטב להעריך את חשיבותם של סמלי ריבונות מעין אלה. הוא מיהר אפוא להורות למנהל משרד הדואר והטלגרף במכה להכין הצעות לבולים

פרופסור עמי איילון

שבועות ספורים לאחר פרוץ המרד במדבר הערבי נגד השלטון העות'מאני, בקיץ 1916, הופיעו במכה שלושה בולי דואר לציון לידתה של ישות ריבונית חדשה: מדינתו של השרף (צאצא למשפחת הנביא מוחמד) חוסיין בן עלי לבית האשם, מושל חבל החג'אז, שהתקומם נגד אדונו הסולטאן. אלה היו הבולים הראשונים שהופיעו בחצי האי הערבי, אף כי לא הראשונים במזרח התיכון – קדמו להם בולים במרכז התורכי של האימפריה העות'מאנית ובמצרים. חוסיין בן עלי נקט צעדים נוספים לציון ריבונותה של ממלכתו החדשה: הוא החליף את דגל הסהר העות'מאני בדגל משלו. שחור, לבן וירוק, עם עיטור אדום; ביטל את קוד החוקים האזרחי, שהונהג זה כבר באימפריה העות'מאנית, ואימץ את ההלכה האסלאמית (השריעה) במקומו; והכריז על עצמו כ"מלך הארצות הערביות" – מהלך בוטה של פריקת עול מלכות, שהיה אפשרי רק בחסדה ובחסותה של מלכות אחרת, האימפריה הבריטית. סיפור המרד במדבר, ובעקבותיו הקמת המדינה ההאשמית בראשות השרף, ריתק מאז היסטוריונים רבים והצית את דמיונם של סופרים ויוצרי סרטים. הוא שיקף בדרכים רבות את מורכבות היחסים בין יחידות מדיניות ותרבותיות שונות בהווה המזרח-תיכונית ואת בעייתיות קשרי האזור עם המערכת הבינלאומית. בדומה לכך, סיפור ההופעה הראשונה של בולי חג'אז וגלגוליהם מהווים בבואה נאמנה וססגונית לתמצית קורותיה של אותה ממלכה האשמית חסרת מזל וקצרת ימים. תולדות בולי ממלכת חג'אז היא פרשיה מרתקת, מאלפת כאפיוודה היסטורית ומהנה מאין כמוה בצדדיה החזותיים והאסתטיים.

משרד ההקדשים המצרי; פיתוחי סטוקו בכניסה לתחנת הרכבת של קהיר; עיטור מריקוע מתכת על דלת המאוזוליאום של הסולטאן הממלוכי אשרף ברסבי. חוט השני בעיצובם של כל הבולים הללו הוא ההסתפקות במוטיבים גיאומטריים מופשטים ובאותיות כתב מסוגנות ודקורטיביות, ללא שימוש במרכיבים פיגורטיביים כלשהם. "נמנענו מהצגת ציורים ומראות, שכן אלה מעולם לא היו חלק מתפישת הקישוט הערבית, והם זרים לאמנות זו", הסביר סטורס בשקפו בכך הנחה רווחת – ולא מדויקת – באשר לעיקרים בסיסיים באמנות האסלאם.

באוקטובר 1916, שבועות אחדים לאחר הופעת הבולים, ביקר לורנס בחג'אז והתרשם, כי המוצר שעיצבה מחלקתו התקבל שם בעין יפה. "נראה שהבולים מוצאים חן בעיני רוב האנשים כאן", כתב לורנס למנהל מחלקת הסקר בקהיר. אף כי "יש האומרים, שהעיטור מיושן במקצת, וכי סגנון מודרני (כזה המופיע, למשל, על חפיסות סיגריות) היה מתאים יותר". ואכן, מבחינה חזותית בולי תקופת המלחמה החג'אזיים מופלאים ביופיים. לא בכדי הכריז העיתון אל-קבלה, שופרו הרשמי של השריף-המלך חוסיין, על היותם "בין הבולים המקוריים ביותר בעולם. חזותם האמנותית היא המושלמת ביותר; עיצובם והקלגריפיה שלהם מפוארים ללא מתחרים". גם רבעונה של החברה המזרחית האמריקנית בגיליונו ממאי 1917, הסכים עם דברי השבח העצמי הללו וקבע, כי "הבולים אכן יפהיים בעיצובם ובהדפסתם". אלא שחשוב לשאול, אם מעבר לצדדים האסתטיים, היה לבולים הללו גם אפקט ממשי בהפצת התביעה ההאשמית לריבונות בחצי האי ערב. העובדה, שרבעון החברה האמריקנית דיווח על הופעתם (בלוויית שרטוטים) חודשים ספורים לאחר כניסתם למחזור, מעידה על כך, ששמעם הגיע עד מעבר לאוקיינוס האטלנטי תוך זמן קצר יחסית. כתב-העת, שביקש להציע יותר מהערכה אמנותית גרידא, קבע, כי הבולים "מהווים הוכחה מתועדת" לכך, ש"המדינה העצמאית, שנוסדה לא מכבר בחג'אז", היא "עובדה מוגמרת". האם לא היה בכך כדי להעיד בעליל, כי המאמץ הבולאי אכן נשא את הפירות המקווים, לא רק במישור האסתטי, אלא גם בזה המדיני?

ובהתכתבות קדחתנית עם בעלות בריתה באירופה שכנעה אף אותן להצהיר על הכרה דומה. באמצע ספטמבר 1916 נתנה הממשלה בלונדון אור ירוק להנרי מקמהון, הנציב העליון הבריטי בקהיר, להכניס את הבולים לשימוש. ב-26 באותו חודש יצאו לאור בולי החג'אז הראשונים באורך רשמי.

מצוקות מלחמה

בשלב זה אנו יכולים לפנות ולבחון את הבולים החג'אזיים עצמם. עד לסיום המלחמה הופיעו שלוש הוצאות, שכללו יחד שבעה בולים: בספטמבר 1916 (שלושה בולים), בדצמבר 1916 עד פברואר 1917 (אחד), ובמאי-יוני 1917

תומאס אדוארד לורנס

(שלושה). לעין המתבונן הלא-מקצועי נראים כל השבעה כווריאציות דומות מאוד זו לזו של אותו מוטיב אמנותי, מרהיבות עין ב"עיטור העבסק המתוחכם שלהם", במלותיו של אספן נלהב אחד. אלא שיש הבדלים דקים מסוימים בין הדוגמאות. מבין שלוש הראשונים, שהופיעו בצבעי ירוק, אדום וכחול, אחד (2) מתאר פיתוחי עץ על הפאגלים של דלת הכניסה למסגד אל-צאלח טלאאע בקהיר; השני (3) מציג עיטור הקלוח מספר הקראן של מסגד סולטאן ברקוק, אף הוא בקהיר; והשלישי (4) מביא עיטור של מחראב (פינת תפילה) עתיק במסגד אל-עמרי בקוץ שבמצרים עלית. גם ארבעת הבולים האחרים, שהופיעו עד לסיום המלחמה, נושאים מוטיבים שמקורם במצרים – עובדה, שאל משמעותה נשוב בהמשך; עיטורים מתוך שרידי קראן, שהיה שייך לסולטאנים ממלוכים: (5) פיתוחי אבן על קשת שער הכניסה לבנין

באותה עת היה לורנס קצין מודיעין צעיר, שסופח ליחידת הסקר הבריטית במצרים ומונה אחראי לקישור בין אותה יחידה ל"משדר הערבי". מאחר שידיו היו פנויות באותו קיץ, תר לורנס בסמטאותיה של קהיר, בשווקיה ובמסגדיה וליקט מוטיבים גרפיים הולמים מאתרים אסלאמיים, מכתב-יד מעוטרים, ואפילו ממבנה תחנת הרכבת של קהיר. זו היתה "משימה משעשעת למדי", כתב לאחיו בלונדון. "בכוונתי למרוח את צדם האחורי של הבולים בדבק בעל טעם ערב, כך שיהיה אפשר ללקק אותם ללא אי-נעימות" – משימה שביצע על-ידי שימוש בתמציות תות ואננס (כפי שסיפר לחבר שנים מאוחר יותר, תמציות אלה היו כה טעימות, שהערבים ליקקו את הדבק עד תומו וגרמו לבולים לנשור מן המעטפות). לורנס השלים את עיצוב הבולים בעצמו ואף פיקח אישית על ייצורם בבית הדפוס של יחידת הסקר, מיבצע מסובך למדי מבחינה טכנית בתנאי הציוד של היחידה. עד סוף יולי היתה ההוצאה הראשונה מוכנה. הוא צפה, כי "ביום מן הימים יהיו הבולים בעלי ערך רב, שכן לא הדפסתי כמויות גדולות מהם, ואף נקטתי צעדים, שימנעו מסוחרים אפשרות לרכוש אותם בכמויות מסחריות". תחזיתו נתגשמה: המהדורה הראשונה של בולי חג'אז הפכה ברבות השנים לפרט אספני מבוקש מאוד ויקר. אם ייצור הבולים היה אתגר מסובך, הכנסתם לתפוצה בינלאומית, שתאפשר להם למלא את ייעודם הפוליטי, התגלתה כמשימה קשה לא פחות. רק מדינות, שהיו חברות ב"איגוד הדואר העולמי" (שנוסד ב-1874), הכירו אלה בבוליהן של אלה כבהוכחה רשמית לתשלום מראש של דמי הדואר, ואפשרו בכך את הפצתם ברחבי תבל. על-פי הגדרתה של אמנת הדואר הבינלאומית, לא היה לשריף חוסיין מעמד מוכר כריבון עצמאי ואף לא סיכוי לזכות במעמד כזה בין המדינות החתומות על האמנה בהיותו מורד בשלטון מדינה, שהיתה חברה רשמית באיגוד הדואר – האימפריה העות'מאנית. מדינתו החדשה לא יכלה אפוא להצטרף לאיגוד זה ולזכות בכך להכרה בינלאומית בבוליה. "אם ננסה לנקוט צעדים להכנסתו (של השריף) לאיגוד", העריך היועץ המשפטי של משרד החוץ הבריטי, "ייתקל מייד בתמיהות ובשאלות קשות מצד חברות ניטרליות באיחוד, ולא יהיה קל להשיב עליהן".

הפתרון לקושי הדיפלומטי נמצא תודות לתושייתם של היועץ המשפטי ושל מנהל הדואר הלוונדוני. הוחלט לעקוף את איגוד הדואר העולמי ולא להעלות את שאלת צירופה של מדינת חג'אז. במקום זאת הודיעה ממשלת בריטניה, כי היא מכירה בבוליה של מדינת השריף "באורח זמני, למשך תקופת המלחמה",

**תרום
בולים
לנוער!**

נראה שבוליה של מדינת חג'אז אכן סייעו להפצת דבר הקמתה אל קצות תבל. אך מה טיבה של אותה "עובדה מוגמרת", כלשון הרבעון האמריקני, שעל קיומה ביקשו הבולים להכריז? תשובה לכך אפשר למצוא במרומז במסרים המילוליים המופיעים על הבולים, ואף במה שאין באותם מסרים. עיקרו של הפאנל המרכזי בכל אחד מהבולים הראשונים הוא המלים "מכה הנשגבה" (מכה אל-מכרמה), המשורטטות בסגנונות כתיב שונים. שתי מלים אלה ביטאו תביעה לגניטימציה למדינה השריפית בתוקף היותה שלטת בעיר הקדושה ביותר לאסלאם. לצדן מופיע שם השירות הממלכתי שהוציא את הבולים: "דואר חג'אז" (בריד חג'אז). על-פי הסטנדרטים הבינלאומיים המקובלים, אזכור העיר הקדושה ושירות הדואר מציינים בבירור קיומה של ישות מדינית עצמאית המקיימת שלטון ריבוני – או לפחות טוענת לריבונות – בטרטוריה הנזכרת על הבול. אלא שבמקרה שאנו עוסקים בו שיקפו השמות "מכה" ו"חג'אז" יומרה מוגבלת מאוד בכל הנוגע לעצמאות ולריבונות. הבולים לא הזכירו שמץ מן התואר המלכותי, שהשריף נטל לעצמו באותה שנה (קל וחומר תואר. החילופות האסלאמית, שאף אותו היה מאמץ לעצמו אילמלא התנגדות הנמרצת של המעצמות). יתרה מזאת, לא היה בהם זכר למושגי ריבונות מקובלים כגון "מדינה" (דולה) ו"ממשלה" (חכומה) כפי שהופיעו, למשל, בקביעות על בולי האימפריה העות'מאנית עצמה. גם הבית ההאשמי העומד בראש אותה ישות מדינית לא נזכר בהם, ואף לא המונח ערב, "ערבי", חרף טענתו של חוסיין, כי הוא מייצג את הערבים במאבקם לשחרור ולעצמאות.

לא פחות משמעותית מכל אלה היתה העובדה, שאף כי השמות "מכה" ו"חג'אז" צוינו בהדגשה כה רבה, היו הבולים תוצאות של יוזמה, תכנון וביצוע בריטיים. באורח סמלי, אפילו הפריטים, שמהם נשאבו המוטיבים האמנותיים, היו מיובאים מארץ אחרת, מצרים, ובה גם נעשתה הדפסתם. לבריטים היה חשוב להבטיח, כי המאמץ הבולאי, שנועד לשרת את בעלי בריתם האשמים, לא יסכן אינטרסים אחרים שלהם באזור הן במהלך המלחמה והן בהסדרים שייכוו לאחריה. היה חיוני אפוא לוודא, שהמסר על גבי אותן פיסות נייר ססגוניות יהיה לא מויק מבחינה פוליטית ודיפלומטית, ולפיכך צנוע ומוגבל ככל האפשר. בולי החג'אז של שנות המלחמה, שייצגו את היתנותותו של השריף חוסיין מן המרות העות'מאנית, שיקפו יחד עם זאת גם את הדומיננטיות של "המשרד הערבי" הבריטי במזרח התיכון וכן את השראותו ואת כשרונו של ת"א לורנס. שני פרטים נוספים על הבולים הללו מאירים צדדים אחרים של הוויית ממלכת חג'אז. ערכם של הבולים, הנקוב בקרש,

גרש, מטבע עות'מאני ומצרי, או בפארה, מטבע עות'מאני שערכו רבע גרש, מעיד, כי מטבעות מצריים ועות'מאניים רווחו באותה עת בחצי האי ערב. פרט אחר הוא שנת ההופעה, המצוינת רק על-פי הספירה המוסלמית, 1334. עובדה מעניינת היא שפרטים אלה, וכל המרכיבים הכתובים האחרים, מופיעים על הבולים בכתיב ערבי בלבד – להבדיל מבולים עות'מאניים ומצריים של אותה עת, שנכללו בהם גם שמות ומונחים באותיות לטיניות (בצרפתית). שלא כמו מקביליהם העות'מאניים והמצריים, שנוקדו למונח Posta השאול מאיטלקית לציון דואר, הופיע על בולי החג'אז המונח הערבי המקביל בריד. אפילו המספרים על בולי השריף נכתבו בספרות ערבית, ולא ערבית-הודית הנקוטות במערב. עובדות אלה אינן מפתיעות לגבי מוצר שייצג ישות בחצי האי ערב, אזור שההשפעות

הזרות בו – האירופית, ואפילו העות'מאנית –תורכית – היו מוגבלות למדי. ברם, גם בתחום זה היתה זאת משימת פטרוניה החיצוניים של היוזמה הבולאית ההאשמית להבטיח את מידת האוטנטיות הנכונה למוצר החדש. כפי שהסביר ראש מחלקת הסקר הבריטית לחוסיין בן האשם, נבחרו מונחים אלה בקפידה על-ידי לורנס ואנשי המחלקה כדי לשמור, שמתכונת הבולים תהיה "נאמנה ככל האפשר למקור ולהשראה הערביים הטהורים".

"הממשלה הערבית ההאשמית"

רק לקראת סוף שנת 1921, שלוש שנים לאחר תום המלחמה ויותר מחמש שנים מאז נכנסו בולי החג'אז לשימוש, נקט השריף חוסיין צעדים לביטוי ריבונותו באורח נחרץ יותר מאשר על גבי בולי ממלכתו. בשלב זה השתנו כבר כללי המשחק הבינלאומי, שהממלכה האשמית היתה מעורבות בו, וחוסיין מצא עצמו מאוכזב מ"בוגדנותם" של הבריטים. הוא זעם על פתרונות הפשרה שהושגו באזור. משום שקיפחו את חלקם של הערבים בניגוד להבטחות ולהבנות של ימי המלחמה, ונפגע קשה מן המעמד המוגבל שניתן לו ולממלכתו במסגרת הסדרי סיום המלחמה. חוסיין סירב אפוא לחתום על הסכמי ורסאי ואף נמנע מחתימה על הסכם הגנה משותף עם בריטניה, כל עוד זו האחרונה עמדה על כך, שיקייר ב"מעמד המיוחד שיש ל [ממשלת] הוד מלכותו הבריטית במסופוטמיה ובפלסטין". השריף חש בעליל, שעליו להוסיף ולשאת את דגל המאבק הערבי הרחק מעבר לגבולות החג'אז, ולפיכך המשיך לקרוא למדינתו "הממשלה הערבית ההאשמית" (אל-חכומה אל-ערביה אל-האשמיה) – שם שאיננו מתייחס לתחום טריטוריאלי מוגבל – ולכנות את עצמו בתואר "מלך הארצות הערביות" (מלך אל-באלד אל-ערביה) או "מלך

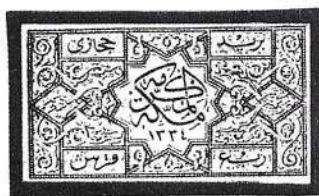
הערבים" (מלך אל-ערב) במגעיו עם שכניו ועם נתיניו כאחד. בנסיבות אלה לא היו הבולים הישנים, שהופיעו בשם "דואר החג'אז", מספקים עוד; נחוצה היתה הכרזת ריבונות תקיפה יותר. בעקבות כישלון סבב שיחות, שנערך בניסיון להגיע להסכם אנגלי-חג'אזי בקיץ 1921, הורה השריף להחתים את כל הבולים הישנים שהיו קיימים במלאי בהדפס-דרכב, שנשא את המלים "הממשלה הערבית ההאשמית, 1340" (המקבילה לשנת 1921). (6) ההדפס היה עתה האלמנט החג'אזי המקורי היחיד בבולים אלה, ששאר מרכיביהם הישנים היו, כזכור, ממוצא זר. הדפס-הרכב כיסה וביטל את האזכור הישן, שהתייחס לישות המעורפלת בעלת המעמד הלא-ברור בטרטוריה המוגבלת של חג'אז, והציג במקומו תביעה שאפתנית וברורה יותר.

בפברואר 1922 הופיעה הוצאה חדשה של בולים בחג'אז. להחלטה לייצרם הוביל מחסור בבולים מן ההוצאה הישנה, ואולי אף תחושה כי שימוש בהדפס-דרכב היה קביל כהסדר זמני בלבד. בולי ההוצאה החדשה (7) היו נועזים הרבה יותר מקודמיהם במסר הפוליטי שהציגו. הם ציינו את שמו של שליט המדינה, "עבד האל (עבדה) חוסיין בן עלי", ובמרכזם הופיע "אות המלחמה" של הממלכה, ביטוי גאה של ריבונות בוטחת. הרשות שהוציאה את הבולים זוהתה עתה בגוף הבול בשם "הממשלה הערבית ההאשמית". אזכורה של "מכה הנשגבה" עדיין נחשב למועיל, אך הביטוי המפורש יותר של ריבונות האשמית על הפאנל המרכזי דחק אותה אל שוליו של הבול.

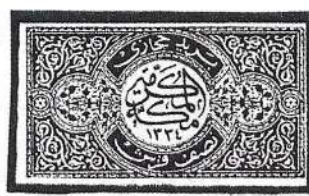
כמו בהוצאה הישנה, רק כתיב ערבי וספרות ערבית הופיעו שוב בבולי ההוצאה החדשה. להבדיל מקודמיהם, יוצרו אלה בחג'אז גופא על-ידי המדפיס הממלכתי במכה. אולם בשעה שהופיעו הבולים החדשים, כבר הפך רעיון הריבונות ההאשמית הגאה לעניין שעבר זמנו. מדיניותו של השריף הרחיקה ממנו את האליטה השבטית של החג'אז, החריפה את בידודה הבינלאומי של ממלכתו וחזיקה את אויביו המושבעים בחצי האי, הסעודים, שהיו נחושים בדעתם לסלקו משם. מאמציו לייצג את "כל הערבים" התנפצו על סלעי ההסדרים הבינלאומיים שהונהגו במזרח התיכון ופיצלו אותו לשורה של מדינות ערביות בראשות הנהגות נפרדות בעלות אינטרסים מקומיים. חוסיין מלך עתה על מדינה מעורערת על סף פשיטת רגל. הפער בין מציאות מצבו המדיני לבין שאיפותיו הפוליטיות התרחב והלך ("יומרותיו גבלו בטרקיקומדיה", העיר סטורס). הניגוד הזה בין יומרות למציאות קיבל ממדים גרוטסקיים במאסר 1924, כשבעקבות ביטול החליפות האסלאמית בתורכיה, הודרו השריף והכריז על עצמו כחליפה – הסמכות הדתית-

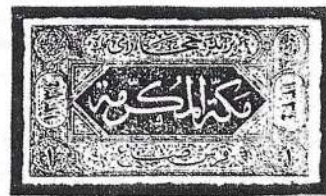
1

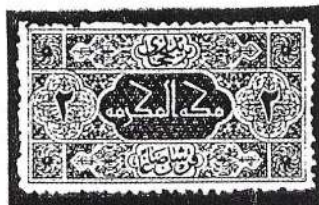
2

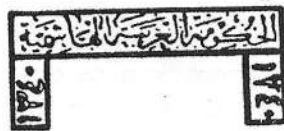
3

4

5

6

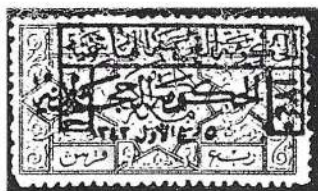
7

نذكار الحنة
نبنان
1342

8

للكوكة الحجازية
١٣٤٢

9

10

11

٤٣
١٣٤٢

12

האיורים הממוספרים מסומנים בגוף המאמר

המנהל, ויותר מכל – למשבר הפוליטי שליווה את שלטונו. הדפסי-הרכב הוטבעו על הבולים בגידה, מעוזו האחרון של עלי, על-ידי "כל הכוחות הבלתי-מקצועיים, שהיה אפשר לגייס לתכלית זו בעיר המפוחצית", כעדותו של בן התקופה. מלאי הבולים מן ההוצאה הישנה, שנועד להחתמה והוצל מן העיר מכה בחפזון המנוסה מפני הכוחות הסעודיים, היה במצב עלוב: חלקי גיליונות, רבים מהם מכוסמים על-ידי תולעים ונמלים לבנות, וגיליונות שנדבקו זה לזה מחמת הלחות או זיעת ידיהם של הפקידים המבוהלים. התוצאה של תנאים אלה ושל הטיפול המרושל בדברי הדואר בגידה היתה בליל אינסופי של צורות הדפס: אופקיות, אנכיות, אלכסוניות וכפולות, מוטבעות בעירוב של צבעים ובטכניקות שונות, בדפוס אופסט ואף בהחתמת יד. קטלוגי הבולים המקצועיים מונים כשלוש-מאות דגמים שונים מסדרה זו, שהופיעו תוך פחות משנה – מקור של הנאה לאין-קץ לאספן החובב. בשביל המלך עלי, היה בהם כדי לשקף מצב חירום חמור ואת הסוף הקרב של ממלכתו המתנוודת. אם במבט לאחור נראה שממלכת החג'אז של תחילת 1925 נידונה לכליה בלתי נמנעת, לא כך נראו הדברים למלך עלי עצמו עד סמוך מאוד למועד נפילתו. במאי של אותה שנה, שבעה חודשים בלבד לפני תבוסתו הסופית, הופיעה מהדורת "בולי המלך עלי", שבמרכזה הכתובת "עבד האל עלי בן

לעניין הכללי-ערבי. מייד עם עלותו לשלטון הוא הודרו לשנות את המסר היומריני על בולי המדינה, כפי שדרשו בתוקף ראשי הדת של גידה (עיר החוף שהפכה ביניים לבירת הממלכה לאחר נפילת העיר מכה לידי הסעודים). עלי, כאביו בזמנו, נזקק להדפס-רכב: הוא הורה להטביע על כל הבולים שנתרו במלאי הדפס שנשא את השם "הממשלה החג'אזית" (אל-חכומה אל-חג'אזיה), ואת התאריך 5 רביעי אל-אול 1343, המקביל ל-4 באוקטובר 1924, יום עלייתו לשלטון. (9) עלי חזר אפוא ואימץ נוסח צנוע, שהזכיר במקצת את זה שהופיע על בוליה הראשונים של הממלכה שמונה שנים מוקדם יותר: שמה ההאשמית של השושלת השלטת לא נזכר, ואף לא קשר כלשהו ל"ערבים", אלא רק החג'אז. הדפס-הרכב נועד לכסות על השם הישן, שהמלך חוסיין השתמש בו, אך בחלק מן הבולים לפחות נותרה הכותרת הישנה של "הממשלה האשמית הערבית" בולטת לעין מתחת להדפס הכיסוי. (10) היה גם שינוי חשוב נוסף: הדפס-הרכב החדש כיסה ואף הסתיר לחלוטין את שמה של "מכה הנשגבה". מכה, שנכבשה על-ידי הסעודים באוקטובר 1924, חדלה להיות חלק מן הממלכה האשמית, ולא היה עוד טעם לשמר את שמה על בולי המדינה כאות לגיטימיות. בולי תקופת מלכותו הקצרה של עלי בחג'אז משמשים עדות פלסטית קודרת למשבר הכלכלי,

פוליטית העליונה לכל המוסלמים. גם צעד זה הונצח בהדפס-רכב, שהוטבע באותיות מוזהבות על גבי בולי ההוצאה המאוחרת של הממלכה, וציין את "מוכרת [הקמת] הח'ליפות (תדיכאר אל-ח'לאפה). [חודש] שעבאן 1342" (8) הן הדפס-הרכב והן הבולים שעליהם הוטבע שיקפו פן חשוב בפוליטיקה החג'אזית באותה עת: חזונו הבלתי-מציאותי העקשני של השריף חוסיין, המנותק מן ההווה המדינית הצבאית, ניתוק שהוביל תוך זמן קצר למפלגתו.

המלך עלי: נסיגה והתמוטטות.

מידת-מה של ריאליזם הושבה לפוליטיקה של הממלכה ההאשמית ולבוליה, כאשר פינה השריף חוסיין את כיסאו כמלך החג'אז לבכור בנו, עלי, בתחילת אוקטובר 1924. חוסיין נטש את כס המלוכה בנסיבות משפילות, במענה לאולטימטום, שהציגו לו נכבדים ומנהיגים דתיים בממלכתו תחת לחץ הכוחות הסעודיים הצרים עליה. מינויו של בנו עלי היה צעד נואש להצלת הממלכה – צעד חסר תוחלת למעשה. שכן הסעודים היו חזקים לאין שיעור מן ההאשמים, ואילו הבריטים לא היו נכונים בשלב זה לעשות דבר כדי לסייע לממלכת החג'אז הנחלשת והולכת. חילופי השלטון, מכל מקום, העניקו לממלכה שנת חיים אחת נוספת ועגומה. עלי לא היה שותף לחזונו של אביו בדבר מלכות של "כל הערבים" ולא חש עצמו מחויב

לפני עלייתו על סיפון האונייה "קורנפלאור", שנועדה להביא למחוז גלות, ביצע עלי מעשה נואש אחרון. כאילו כדי לספק סיום נאות לסיפורו. מובס וחסר-כל – שכן אביו השריף לקח עמו כמעט כל דבר בעל ערך כאשר עזב את החגיא שנה קודם לכן – פשט עלי על בית הדואר בגידה והחריס את כל הבולים שמצא בו. האם קיווה לזכות בהזדמנות נוספת, אולי במקום אחר, להשתמש בהם שוב ביום מן הימים כבסמלי ריבונות? או שמא ציפה שהבולים יהפכו בעתיד לפריט אספנות יקר ערך? ואולי היה זה רק צעד נואש של אדם מוכה המבקש למנוע את נפילת סמלי ריבונותו הנאים מן העבר לידי אויביו זו הפעם השנייה. מכל מקום, יוזמתו נכשלה. מנהל משרד הדואר הנרגש דלק אחרי עלי, כנראה בסיוע בריטי, והשיב את הגולה. השליט ההאשמי האחרון בחגיא לא הורשה ליטול עמו דבר וחצי דבר ממה שהיה קשור בריבונות ההאשמית, אפילו לא אותן מדבקות צבעוניות הנושאות את שמו.

החדשה שהקימו. במשך כחודשיים, בין מארס למאי 1925, היו בולי השריף חוסיין מ-1922 – אלה שנשא את שמו ואת אות המלחמה שלו – בשימושם של שני השליטים היריבים בחצי האי ערב בעת ובעונה אחת: אלה שהוטבעו בהדפס-רכב של "הממשלה החגאזית" בשימוש של עלי; אלה שנשא את הדפס "הסולטאנות הנגדית" בזה של אויבו עבד אל-עזיז אבן סעוד, השליט הסעודי. האחרונה מבין שתי הגרסאות ייצגה את הכוח, שנועד לנצח בעימות הסופי ביניהם.

בתחילת החורף של אותה שנה היה כבר מצבו של עלי נואש. בתחילת דצמבר נפלה העיר מדינה לידי הסעודים לאחר מצור שארך כשנה, וברשות "הממלכה הערבית של חגיא" נותרה העיר גידה בלבד. לעלי לא נותרה עוד ברירה אלא להיכנע. הוא עזב את החגיא לגלות אצל אחיו פייצל, מלך עיראק. ב-19 בדצמבר 1925, תשע שנים ומחצה לאחר שנולדה, חדלה הממלכה האשמית בחגיא להתקיים.

חוסיין. (11) הם יצאו מטעם "הממשלה הערבית החגאזית" (אל חכומה אל-ערביה אל-חגאזיה): "ערבית", כך נראה, לציון זיקה היסטורית יותר מאשר כהצגה עמדה פוליטית; ו"חגאזית" למען הסר כל ספק באשר לגבולות השאיפות ההאשמיות. גם "מכה הנשגבה" אוזכרה שוב, ואף זאת, כמדומה, כרמז לתקווה חבויה לעתיד הרחוק, יותר מאשר כתביעה מדינית. משמעותית לא פחות היתה העובדה, שבולים אלה, כמו ההוצאה הראשונה של 1916 נדפסו בקהיר. גידה, מושב כס המלוכה ההאשמית, היתה על סף קריסה ולא היה בה מי שידיפס את בולי הממלכה. היה צורך להזמין מבית-דפוס פרטי בבירתה של מדינה אחרת. לאורך רוב שנת 1925 בטח עלי בכוחה של ממלכתו לשרוד ולהיחלץ מן המשבר, בעודו סומך, על-פי משאלת לבו ככל הנראה, על סיועה של בריטניה. אלא שסיכויי הממלכה המדולדלת היו קלושים. בקיץ של אותה שנה כבר היתה זו שרויה במאבק הישרדות מיום ליום בכל התחומים. ונראה כאילו האשליה בלבד מחזיקה אותה עדיין בחיים. גם שלב אחרון זה משתקף בבהירות עגומה בבולי התקופה. עוד בטרם הופיעה בגידה ההוצאה הנושאת את שמו של עלי, תפסו הסעודים שכבשו בינתיים את מכה, מלאי של דברי דואר, שכוחותיה הנסוגים של המדינה ההאשמית השאירו שם. לאחר שסיפחו את העיר הקדושה לממלכה שהקימו בנגד, מיהרו הסעודים להטביע על הבולים שמצאו בהדפס-רכב האומר: "1343", דואר הסולטאנות הנגאדית (בריד אל-סטלנה אל-נגאדית). (12) הכניסו אותם מייד לשימוש במערכת הדואר

ישראל במקום טוב למטה

הקטלוגי שלהן מסתכם בין אלף לחמש מאות מ"ג – משתרעת מסנט-ווינסנט עד גאנה, עם עליות-מחירים שנתית של שניים-שלושה מ"ג כל אחת. אחרי זה מגיע תורן של מדינות שתפוקתן בשנת 1993 הסתכמה בין 200 ל-500 מ"ג. ברמה הזאת אנו פוגשים את תאילנד וטוויס, אך גם את אזרבייג'ן-נאחיציוואן, שהוציאה בולים בערך של 207 מ"ג אשר, למרבה הפליאה, עלו מקץ שנה 26.61 מ"ג יותר! בין המדינות שתפוקתן הוערכה ב-1993 בין 100 ל-200 מ"ג אנו מוצאים את ארצות-הברית ואת איטליה, את עיראק ואת ניואה, את ירדן ואת רומניה ועוד.

ישראל – תודה לאל! – נמצאת בתחתית-הסולם. זאת למדנו, לשמחתנו, מתוך טבלת-סיכום של שנת ההנפקות 1993, שפורסמה בירחון הגרמני "מיכל-דונדשאו". המאון מונה 140 ארצות שהפיצו בולים, החל ב"פרויות" שבהן וכלה במתוקנות שבהן, לפי הערך הקטלוגי הכולל של הסדרות שהוציאו, כשלצידו "הערך המוסף", כלומר העליה במחיריהן בשנה הקטלוגית 1994 שנגעלה. "הפושעות הגדולות" מוכרות לכולנו ולא חזרו בהן מדרכן הנלוזה. פירוש הדבר, שבמקרים גרמנים של "מיכל" הנפיקה הצועדת בראש – מדגסקר – בשנת 1993 בולים בשווי של 3722.60 מ"ג. הבולים הללו התייקרו ב-1994 ב-7.61 מ"ג. הצנועה מכולן היתה ברבדוס, שעלתה לנו, במושגים קטלוגיים, 52.50 מ"ג בלבד והניבה ב-1994 רק "תשואה" בסך 2.59 מ"ג.

ישראל, כאמור, אינה רחוקה מזה: הוצאנו ב-1993 בולים ב-63.80 מ"ג. שערכם עלה ב-2.04 מ"ג. לא דווקא ריווח מרשים לאוהבים, אבל גם לא שוד לאור-היום, שיקלקל את שמו הטוב. נשווה זאת, למשל, להנפקות הנפסדות והמיוותרות של גיניאה (3441 מ"ג); גאיאנה (2052.55 מ"ג); הרפובליקה המרכז-אפריקנית (1900.85 מ"ג); תימן (1286.30 מ"ג); גמביה (1068.30 מ"ג) ובנין (1015 מ"ג) – ומוזר, שדווקא בוליה של זו האחרונה התיקרו בתוך שנה אחת ב-107.75 מ"ג. אך על דעתו של מי עלה להשקיע כספו בארץ אפריקנית נידחת זו? הקטגוריה השניה – של הארצות שהמאון

עליות מחירים משמעותיות בקטגוריה זו מציינות אזרבייג'ן (+37.75 מ"ג); אירן (+27.27 מ"ג); הרפובליקה הדומיניקנית (+18.30). מבין המדינות המאופקות, שהוציאו בולים המוערכים ב"מיכל" בין 50 ל-100 מ"ג, עלו ביותר בוליהן של אריתריאה (+13.74 מ"ג); אוזבקיסטן (+22.16 מ"ג); ליטא (+10.57 מ"ג). המדינות עם עליות-מחירים הזעומות ביותר היו מולדביה, עיראק, סומליה, דרום-אפריקה, קנדה, דנמרק ואיטליה.

הטבלה מלמדת אותנו, שה"נומינל" של ארץ "נורמלית", שאיננה משתוללת על חשבון האספנים, צריך לנוע בסביבות 50 עד 100 מ"ג לשנה – וזה בקירוב, מה שהבולאים מסוגלים "לבלוע" מארץ-בחרתם. ושוב, טוב לדעת ממקור זה, שדואר-ישראל נוקט מדיניות-הנפקות נבונה מבחינת העלות.

פעילות במגדל העמק

פעילות הסברתית ענפה נערכה ב-5 בינואר בבית-הספר "נופים" במגדל-העמק בחסות רשות-הדואר וגופים ציבוריים אחרים. לפני הצהריים עברו נציגי השירות הבולאי בין כל הכיתות של המוסד החינוכי המתייחד לתקשורת וסיפרו על תולדות בול-הדואר ושיטות עיצוב. חמישה תלמידים זכו בפרסים בתחרות לציור בולים.

בשעות אחה"צ התקיימה פעילות יוצרת באמצעות משחקים, חידונים ובטקס מרשים שהתנהל באולם-הספורט של ביה"ס הוצגה חוברת-למידה "לדעת בול", תגובות החניכים והסגל היו נלהבות ועודדו את המחלקה לחינוך בשירות הבולאי להתמיד בקשר עם "נופים".

האם הגיע הזמן לוותר על השבלים?

בול ולענין

טודו האישי של

מנחם השרות הבולאי

ינון ביילין

* ולבסוף – בחשבון פשוט, נראה כאילו זול יותר להנפיק בולים ללא שובל: חסכון בנייר, בהוצאות העיצוב, בזמן העיצוב וכדומה. זאת ועוד: ללא שובל – ניתן להדפיס גליונות של 50 או 100 בולים.

עכשיו, הבה נעיין בנימוקים המחייבים את המשך הנפקת הבולים עם השבלים:

* השובל עדיין משמש כמאפיין יחודי למדינת ישראל. הוא חדר כבר לרוב הקטלוגים הבין-לאומיים, זכה להכרה רשמית, ולכן כדאי להמשיך במאפיין מיוחד זה.

* יש לחשוב קדימה: ביטול השבלים עלול לפגוע קשות במחירי הבולים הישנים עם שבלים, ויעורר – בצדק – זעם בקרב אספנים ותיקים. * כמו כן סביר להניח, שעקב ביטול השבלים תיגרם פגיעה בהיקף המכירות של השירות הבולאי, ואני מניח שמשמעות הדבר ברורה לקוראים.

* עם כל הקידמה הטכנולוגית, עדיין מאפשר השובל להעביר אליו חלק מן העומס של עיצוב מסר על גבי בול. ברוב המיקרים, יש צורך אמיתי להשלים מסר מסויים המצוי בבול ע"י העלאתו על גבי השובל.

* קצת בחיך, אבל בכל זאת: אם יבוטלו השבלים, איך יקראו למגזין זה?... נראה לי, שנבחנו כאן בגילוי-לב טענות הנגד והבעד שאנו נחשפים אליהן מפעם לפעם. כאמור, אני מאמין, שיש לקוראים מה לומר בסוגיה זו, ואני מזמין אותם להתבטא בגיליונות "שובל" הבאים.

הבולאים. יש לחשוב האם כתוצאה מכך הכניסה לעולם הבולאות אינה קשה מדי עבור אספן מתחיל, וטענה זו מקשרת אותנו למחשבה הבאה:

* ילדי ישראל – עתיד הבולאים – אינם מסוגלים לאסוף בולי ישראל לא חתומים עם שובל, מכיוון שזה מחייבם להשקיע כסף רב ב"איסוף לאחר", כלומר לחפש ולרכוש בולים מן העבר. אם יש בכך אמת, הרי שזו פגיעה מאוד לא-רצויה באוכלוסיית הילדים האספנים. * נימוק אחר נגד השבלים, מעלה את... מוג האוויר החם והלח של ישראל, הגורם ל"חלודה" לעלות במהירות על בולים לא-מוגנים כיאות. לכאורה, ויתור על שבלים עשוי ליצור שוק לבולים חתומים, מאחר שניתן להחתים גם בולים "חלודים".

* מחשבה אחרת יש להקדיש לטענה, שיש בשוק-הבולאות הפרשי-מחיר גדולים (ולא רצויים) בין בולים חדשים עם שובל ובולים ללא שובל. המקטרגים אומרים שכדאי להפסיק את "האופנה המלאכותית" של השובל, ולחסל את הפרשי-המחיר הללו.

אחת השאלות העקרוניות שאנו דנים בהן מדי פעם בשירות הבולאי היא שאלה "קיומית": מה יהיה עתידו של השובל של בולי ישראל? הייתי רוצה לדון כאן בסוגיה זו, ואני בטוח שהמערכת תשמח לארח את תגובותיכם.

* תחילה – במישור העקרוני: לאחר כ-50 שנה כדאי לנער את האבק מעל "פרות קדושות", ולבדוק מחדש את התאמתם של העקרונות לחיי היומיום הבולאיים והדואריים.

* נראה כאילו אין שום צורך דוארי אמיתי בשובל הבול. אם בשנת 1948 היה צורך חיוני ביותר להסביר את ערכי המדינה החדשה על גבי שובל, הרי כיום הגענו לרמה אמנותית-טכנית כזו שיתכן שדי בשטח הבול עצמו כדי לתמצת אמירה כלשהי.

* יש האומרים, כי לעיתים אין אפילו מה לציין או לצייר על השובל, והם מביאים לדוגמה את אחד הבולים החשובים, "די לאלימות", וטוענים, כי הציור שעל השובל הוא "קשקוש" מיותר. זכותם לחשוב כך.

* יש גם מקום לטענה הנשמעת בחוגי הבולאות, כי השבלים גרמו לירידה באופני איסוף אחרים של בולים כמו, לדוגמה, איסוף צמודות גלופה. אלה טוענים, כי ויתור על שבלים יחזיר, לפחות חלקית, את אופנת האיסוף של שולי גליון אחרים (כמו צמודות הגלופה).

* עוד טענה אומרת, כי השבלים הביאו לכך, שאת בולי ישראל אוספים כמעט רק כבולים חדשים (לא חתומים), כי הרי בולים עם שבלים כמעט ואינם בשימוש דוארי אלא מועדפים ע"י

מ. קרמנר – היו"ר החדש של חיפה

עמותת בולאי-חיפה קיימה את האספה השנתית שלה ב-8 בינואר במועדון האגודה ברח' הרצל 24. היו"ר מר בן-הדור נסטויטר מסר דו"ח על פעילות הועד היוצא. כן נמסר דו"ח כספי ע"י הגזבר מר י. מירון. ועדת הבקורת אישרה את הדו"ח הכספי. יו"ר האספה הודה בשם חברי האגודה לוועד היוצא על פעילותו ותורמתו למען האגודה. בהמלצת מר נסטויטר נבחר מר מרדכי קרמנר ליו"ר החדש של העמותה.

לוועד נבחרו החברים: בן-הדור נסטויטר, קלמן בראילן, יוסף מירון, זאב ברק, אוסקר נודל, רוני קניגסברג, ראובן גור-אריה, הרברט מיק, יצחק שפרינצ.

המפגשים השבועיים במועדון חיפה מתקיימים בימי א' בין השעות 16.00 ל-18.00.

עובדי השירות הבולאי נרתמו למאמץ הכנת המשלוחים לקראת הנפקת בולי פברואר 95. כל העובדים כולל חברי ההנהלה, נכנסו ל"משטר הסגר" ועסקו בעבודות אלה, כדי לעמוד בלוח-הזמנים.

דואר יהודי יוצא ובא בסאראייבו

היהודית "גולדמן את סאלאץ". משהוסרו הפיגומים מן החזית נחשף הסיגנון המדהים בפשטותו החדשנית, הזדעזעה כל ווינה מן "הבית ללא גבות" (הושמעו גם ביטויים חריפים יותר) שהוצב בדיוק מול ארמון ההופברג ושהמאס אפילו על הקיסר פרנץ-יוזף את הנוף של כיכר "מיכאל-פלאץ" האהוב עליו. מן הפולמוס על סיגנון הארכיטקטוני יצא לוס, בסופו של דבר וידו על העליונה. ב-1919 חיבר לוס, יחד עם המלחין ארטור שניברג, "קווייטוד למשרד לאמנות", בהם הציע כיצד על המדינה לטפח ענפי-אמנות שונים.

נעלם בסיביר חזר בגלויה

ברוסיה הונפקה גלויה למלאת 100 שנה להודות הסופר היהודי יצחק עמנואלביץ' באבל. הערך הנקוב של הבול המודפס – 40 רובל. האיור מראה סצינה מתוך אחד הסיפורים שחיבר –

אישה צעירה עם ציפורים. כשנת מותו נוקבת הגלויה ב-1941. עד כמה שידוע, סר חינו של באבל בעיני המשטר הסטאליניסטי מאז 1929 והוא נעצר ונשלח לסיביר ב-1939 ומאז נעלמו עקבותיו. הוא זכה ל"טיהור" חלקי אחרי מות הרוזן. באבל, יליד-אודסה, היה אמן-הסיפורת, לחם בשורות הצבא האדום במלחמת-האזרחים, אך מעולם לא התנכר לרקע היהודי שלו.

אספת ההתאחדות מתכנסת ב-14 לחודש

האספה הכללית השנתית מן המניין של ההתאחדות בולאיישראל מתכנסת ב-14 בפברואר 1995 בשעה 17.00 במועדון הבולאים בת"א, כשעל סדר-יומה דיווח נשיא ההתאחדות, ד"ר חספי ובחירות. לבחירה עומדים נשיא ההתאחדות ועוד שמונה חברים לועד-הפועל.

השואה בו קברו אנשי ה"אס-אס" יהודי לפי מנהגי היהדות והקימו לו מצבה, אך הבול מקרין תחושה כאילו הקורבנות הובאו לקבר ישראל. אני לא מפפק ביושרם וברצונם הטוב של מוסדות הדואר ההונגרי להנפיק בול שיסמל נכונה את זכרם של הקורבנות ולא בהם האשם שמטרה זו הוחמצה. את המטרה החטיאה הועדה להנצחת השואה והיו"ר שלה, שכנראה לא הבינו את משמעות ההצעה ואת סמליותה. היו"ר הועדה כנראה התבלבל בין מצב בתי-הקברות והמצבות המוזנחים ברחבי הונגריה בין אלה שאין להם כלל קבר ומצבה. את השואה לא ניתן להשוות עם הטרגדיה של העזובה בתי-העלמין.

הדואר הונגרי השיב לפנייתי, כי לדעתם עומד הבול בכל הקריטריונים שנקבעו, וצורתו ברמה אמנותית גבוהה, שמבטאת את הכבוד הראוי לקורבנות השואה. האמנם?

גם ליו"ר ועד-הקהילה של יהדות הונגריה ולעוזריו יד במחדל שבהנפקת בול זה, שאמור היה לסמל חמישים שנה לשואת יהדות הונגריה.

מערכת "שבל" מודה לקורא מר מאיר צוקרמן מגבעתיים על שהיפנה את תשומת-לבנו לקובלנה של האספן ההונגרי וטרם לתרגמה למענו מן השפה המדיארית. אין זאת אומרת, שאנו מזדהים עם ההשקפות המובעות במכתב.

כבוד לאדריכל שהרגיז את הקיסר

הדואר האוסטרי כיבד את יוסף-הולדתו ה-125 של אדולף לוס בבול-זיכרון המראה את הבנין המפורסם ביותר, שתוכנן ע"י האדריכל השנוי במחלוקת, שמת ב-1933.

לוס, שנולד ב-1870 בברנו שבצ'כיה, כבנו של סתת ופסל, עורר בחייו ובדעותיו לא-מעט שערוריות. בשנים 1910-11 הוקמה "המפלצת", כפי שכינו בני-דורו את הבית המופיע בבול, ושמונה כיום "בית-לוס". זהו גם הקשר (אם כי לא היחיד) של לוס עם "יודאיקה". המינגה היווה את ההזמנה הגדולה ביותר, שלוס קיבל עד לשלב זה. הוא נועד כבנין-משרדים לפרימה

ארגון-הצדקה הוותיק "לה נבולנסיה" שנוסד לפני למעלה ממאה שנה ע"י גבירי הקהילה היהודית-הספרדית בסאראייבו, מצא לו תפקיד חדש בבירה הבוסנית הנצורה, כפי שגילה איוואן צ'רסניס, נשיא הקהילה, אגב ביקור שערך לא-מכבר בווינה: הארגון מטפל בקשרי-הדואר בין התושבים והעולם החיצון. מאחר ששרותי-הדואר הממלכתיים של בוסניה – הרצגובינה שותקו, למעשה, משתמשות הרשויות לפעמים גם ב"דואר היהודי" על מנת להעביר שקי-דואר. הבלדרות של "לה נבולנסיה" התארגנה לראשונה באוגוסט 1992 והעבירה עד כה רבבות רבות של מכתבים מתוך סאראייבו ואלה. בעזרת ה"גויזיט", שסיפק לקהילה מכשירי-אלחוט, הוקם גם שירות של מיברקים הנקלטים בעיר ומועברים באמצעות הטלפון.

"הדואר היהודי" של סאראייבו אינו משתמש בשום חותמות ושומר בסוד על ניתוב-המשלוחים. מכתבים שהועברו באמצעותו ניתנים לזיהוי אך ורק על פי כתובת השולח מאחור (לגבי דואר יוצא) בצירוף בולים של קראטיה, שהודבקו והוחתמו בזוג או בספליט. לגבי דואר נכנס, המצב קשה יותר, וניתן לזהותם רק על פי כתובת הנמען.

בקורת על בול השואה ההונגרי

בירחון בולאי-הונגריה מותח האספן גיאורג דיק בקורת על הבול שהופיע שם ב-20 באוקטובר לזכר השואה וקובל, שלא בצירוף הבול ולא על מעטפת היום הראשון אין זכר למלה "יהודים" או "יהדות" והוא כותב, בין היתר:

הרגשתי חובה למחות בשם 600 אלף קורבנות השואה היהודיים של הונגריה והאזורים דוברי הונגרית כנגד בול הזכרון לשואה שמקרין נאיביות ותחושה לא אמינית לזכרם.

מחיתי נמרצות וניסיתי בכל כוחי למנוע את הנפקת הבול בצורתו הנוכחי אך לצערי נכשלת. את הבול, המציג את חלקה העליון של מצבה של יהודי שנטמן לפני יותר ממאה שנה, לא ניתן בשום צורה ואופן לקשור עם זכרם של אלה שניספו בשואה. המצבה מטעה ומתפרשת שלא כהלכה.

שואה פירושה השמדה, הרג, שריפה. שואה מסמלת את אושויץ-בירקנאו, שם נמצא בית-הקברות הגדול והקדוש ביותר, ללא ארונות קבורה, ללא מצבות לזכר הטרגדיה הגדולה ביותר בתולדות העם היהודי. אסור היה להנפיק את הבול הזה! המצבה בבול משמעותה שפה נטמן פלוגי-אלמוני, שמת מוות טבעי וניתן לו הכבוד האחרון לפי המסורת היהודית.

לפי מיטב ידיעתי, לא היה מקרה אחד בתולדות

מוזיאון א"י: פרשת-אייזמן שערוריה ובזיון

קטלוגים חדשים

בתורת ארץ שמתפארת בתואר-הכבוד "צברים" שהיא מעניקה לילדיה החמודים והעוקצנים, אנחנו מופיעים ממש כעלובים בקטלוג ענפי חדש, שנתקבל בימים אלה בספריית התאחדות בולאי-ישראל. הכרך המקיף 400 עמודים גדול-פורמט עם שפע של איורים אומנם מאזכר את ישראל, אבל בקושי. הוא נקרא

"CACTI AND OTHER SUCCULENTS" by Han Daamen, והגיע אלינו מהולנד. זהו נסיון ממצה ראשון בסוגו למיין ולסווג את כל המצאי של קטטוסים וצברים וצמחים קרובי-משפחה אחרים, שהופיעו בבולים, חותמות, כללים, תוויות וכדומה – עבודה יתמטית כבירה של מי שמאוהב גם בבולאות וגם בבוטניקה.

כאמור, ישראל ארץ הצברים במיתולוגיה הציונית, אינה מחבבת את הצמח הזה אולי מפני שהוא מזכיר לנו את הארץ בשממונה במשך אלפים שנה עד לחידוש ההתיישבות היהודית. הקטלוג של האן דאמן מאזכר רק שני בולים משנת 1951 (40 שנה לת"א ו"הקסטל" מסידרת העצמאות) שמתנוססים בהם צוירי-צברים.

האיזכור השלישי והאחרון מתייחס לחותמת טיסת-הבכורה של "אייר פראנס" ישראל-מכסיקו משנת 1954 - והקטוס שנראה בה הוא אפילו לא שלנו כי אם מכסיקני-ענק. ממש בושה!

בין ה-1 בינואר 1948 ל-16 בדצמבר 1993 הכניס הדואר היפאני לשימוש כתשעת אלפים חותמות עגולות ציוריות ועוד ידו נטויה. חותמות אלה גדשות כרך בן 600 עמודים שהופיע זה עתה בסוקי תחת הכותרת

"CHECKLIST OF JAPANESE SCENIC CANCELLATIONS" by Seiko Tomooka.

הקטלוג מעיד, קודם כל, על הרמה הגבוהה של המחקר הבולאי בארץ השמש העולה ועל ההתעניינות הגוברת והולכת בתחביבו במזרח-הרחוק. בנוסף לכך, זהו מיכרה זהב לאספנים יומיים בכל העולם, שאינם מצליחים לעקוב אחרי כל מה שקרה וקורה שם בנושאים המיוחדים שלהם. חבל רק, שהספר, העומד לרשות המעוניינים בספריית הב"י, ממעט בהסברים באנגלית ומציין רק את שמות הערים בהן השתמש הדואר בחותמים, אך אינו נכנס לפרטים באשר לפשר האיוורים.

קורא למרד-קונים

בין אם נרצה ובין אם לאו, "דפיה-מזכרת" נכנסים ויכנסו לאוספי בולי-ישראל. הם מאוזכרים בקטלוגים והנימוק, כי אינם "דברי-דואר" במובן הבולאי הצרוף, נשחק והולך. אפילו התאחדות בולאי-ישראל מנפיקה דפים כאלה ובכנס האחרון בחנוכה מכרה אותם ב-35 ש"ח. העלות הגבוהה הוסברה בכיסוי-הוצאות. אז מה נלן על מוסדות אחרים שעושים את שגנון-הבולאים קרדום לחפור בו. מוזיאון ארצות-המיקרא הדפיס דף-מזכרת ב-50 ש"ח והוא הופץ באלפים עותקים. הוסבר, שהרוב הוענקו ל"קירי-המוזיאון" ורק מיעוט נמכר לאספנים (ושכנראה, אמורים לסבסד את היקירי היקרים).

אני קורא למרד-קונים ואני קורא לשירות הבולאי להתנות להבא שיווק של דף-מזכרת פרטי במחיר מירבי של 20 ש"ח, שגם הוא טומן בחובו רוח של מאות אחוזים. והראייה: דף מזכרת של "אגד" בארצות-פלסטיק קשיחה בתוספת מעטפה מיוחדת הופץ באחרונה באלף עותקים במחיר הנ"ל. יהודה לבנוני, חולון

"בולים שאינם בולים"

אני נערה בת 17, קוראת קבועה של "שבל", ואספנית בולים במשך כ-8 שנים. במהלך התקופה הזאת, נתקלתי אצל חברים וחברות אספני בולים, בבולים ממדינות שאינן מוכרות כמו: UMM AL QUAIN, FUJEIRA, AJMAN, MANAMA, STAFFA. חלק מחבריי טוענים, שאלה כלל אינם בולים, ואחרים טוענים שבולים אלה נמכרו להם ע"י חנויות הבולים, והגיגתי שסוחר הבולים לא יחזיקו "בולים שאינם בולים". כמרכך, נתקלתי בבולים ממדינות כמו רואנדה, לאוס, מונגוליה, תימן, גרנדה, שמוציאות בולים יפים, אך שוב נאמר לי שאלה אינם בולים רגילים אלא בולים שנאספים רק על-ידי אספני נושאים שונים. בקשתי ממכם לפתוח במדור הסברה לבני-נוער, אשר בו יוצגו הבעיות שהעליתי ויוסבר אלו מדינות מפוצות בולים, שאספני הבולים אינם מתייחסים אליהם ברצינות.

שבט טלמן, המלך יוסף 18, רמת-גן 52354

הערת המערכת:

הנושא כאוב-ומוכר מאז ראשית הבולאות, אך כנראה, שבכל דור ודור חובה להזהיר מחדש מפני נוכלים ומדינות, חלקן בדיוניות, שרק מבקשים לנצל תמימים. קיימות "רשימות שחורות" של גורמים כאלה ובאחד מגיליונותיו הקרובים נרחיב את הדיבור על ארצות והנפקות שיש להיזהר מפניהן.

לצערנו, נתגלה כי אחד הציורים בתערוכה "אמנים שולחים שלום" הועתק מבול, שהופיע בשנת 1976 בברית המועצות (3 שנים לפני שמיכאל אייזמן העתיקו על גבי מעטפת השלום).

המעטפה המצויירת הנדונה היא אחת מתוך כ-90 מעטפות, שצוירו בשנת 1979 ע"י ציירים ידועי שם, נתרמו לב"י ונרכשו ע"י משפחת פישר. האוסף כולו שייך למשפחת פישר, שהשאילה אותו למוזיאון.

המוזיאון בחר, בתום לב ומתוך אי ידיעת הפרטים המדהימים המובאים בכתבתכם, את הציור החתום בידי מיכאל אייזמן כמוטיב המופיע בפרטים שונים, שהופקו לרגל התערוכה ואף בחותמת האירוע.

ההיתממות של מיכאל אייזמן הינה שערוריה ובזיון, שכן, השימוש בציור הנ"ל נעשה בהסכמתו. הוא דרש בפה מלא (וקיבל!!!) זכויות יוצרים על "יצירתו", והדברים מעוגנים בכתב. צר לנו על סיפור זה שנקשר בשמה של התערוכה שביסודה עמד הרעיון של קירוב לבבות ואחוזה ועל כן נמצאת ראווה להתנאח בין כתלי המוזיאון.

אנו מוקיעים את מעשהו של מיכאל אייזמן, שלא זו בלבד שאין לו דבר עם עשייה אמנותית, אלא אף אינו עומד באמות מידה מוסריות, ויש בו משום גניבת דעת.

אנו שוקלים את הצעדים שנקוט נגד מיכאל אייזמן ודורשים ממנו להחזיר למוזיאון את כל אשר דרש וקיבל בהוואה.

שילה ששון מנכ"ל מוזיאון ארץ-ישראל, ת"א

די לליכסון!

מעולם לא היה לאספני הבולים בישראל פרסום כה מגוון, מעמיק ומהנה, כמו "שבל". אחד המדורים היפים הוא – "מעודכן לסגירת הגיליון: כל הנפקות חו"ל". בדקתי את שמות הגליונות בהם מופיע מדור זה וגיליתי להפתעתי רק בול אחד ויחיד (בלגיה, גליון 9 עמ' 28) שבו תמונת הבול אלכסונית. ממצא זה מביא אותי לבקר קשות את השירות הבולאי אשר "הפציץ" אותנו בשנתיים האחרונות בבולים אלכסוניים לרוב: המחשת מושגי מדע; הפרופסורים יואל רקח ואהרן קציר; "עולם קטן"; הסגנון הבינלאומי בתל-אביב; סנט אכזיפר; 75 שנה ל"תרבות"; מחשוב סניפי-הדואר.

אנא אנשי השירות הבולאי, אל תתאמצו כל כך להיות חדשנים ומחדשים! תנו לנו להמשיך וליהנות מבולים שהתמונה בהם מאוזנת ואיננה דורשת מאיתנו אקרוסטיקה כדי לראות, להבין ולהתרשם מתוכן הבול.

יהודה לבנון, רח' הורקניה 31, ירושלים

קטלוגים חדשים

כיצד התגנבו הדפסי הרכב לטיסה לירושלים?

חונתמת הגעה ארצישראלית, שכן הדואר נמסר ישירות ללישכת ראש-הכנסיה בעיר-הקודש, אבל העותקים שנשתמרו נושאים מאחור חותם של האפטריוארכיה, בצבע סגול. איש אינו יודע, כיצד התגנבו לתכתובת הזאת עותקים שנתלשו מתוך גליון בן 50 בולים, שהוכן עם הדפס-הרכב

ORDINE EQUESTRE DEL S.
SEPOLCRO ANNO SANTO
1933-34 PRIMO VOLO ROMA
-GERUSALEMME"

"מיסדר פרשי הקבר הקדוש, שנת הקודש 1933-34 טיסת-בכורה רומא-ירושלים).

איש גם אינו יודע מה קרה ליתר הבולים הבלתי-משומשים מאותו גליון נסיוני. בסך הכל הובר, שלטיסה הזאת נכנסו, לפחות, שלושה בולים עם הדפס-הרכב. שום עותק לא נמכר לקהל באשנב-הדואר של תחנת-הרכבת ברומא. עד כמה שידוע, לא היו שום בולאים מעורבים בפרשה זו ועורך מגזין התעופה הנ"ל התכוון אך ורק לקידום הנושא התעופתי ולא עסק בפיילטליה.

אין ספק, שמדובר בפריט יוצא-דופן ויקר-המציאות, שיש לו נגיעה ישירה לתולדות-הדואר של ארץ-ישראל. ש. משיבון

לא-מכבר נתקלתי, בקטלוג של מכירה פומבית בחו"ל, במעטפה מעניינת, שנשלחה מתחנת-הרכבת של רומא בשנת 1933, אל האפטריוארכ הלטיני בירושלים. בדיקה מפורטת העלתה, שעל אחד הבולים (איטליה, "מיכל" מס' 419) יש הדפס-רכב, שאינו מצוי על יתר הבולים מאותה סידרה, שהודבקו על המעטפה. לא מצאתי רמז להדפס-רכב כזה בשום קטלוג. האם זאת "יוזמה פרטית" ומה עוד ידוע לכם על טיסה זו? אראל כרמית"א

"שבל" משיב:

אם הציעו לך מעטפה כזאת ובמחיר מתקבל על הדעת והכיס, חבל שלא חטפת אותה, כי היא (כמעט) יחידה במינה.

על נסיבות היווצרותה נדע בשעתו, בזכות חוקר דואר-אוויר סם בייאר, כי הרעיון לציין בטיסת-בכורה מיוחדת מרומא לירושלים את "השנה הקדושה" הקתולית 1933-34, הועלה ע"י עורך מגזין-התעופה האיטלקי, "לאוויא-ציונה". הוא פנה אל שר-הדואר הרון קוסטנזו ציאנו (מחונתו של מוסוליני) שהתלהב ואישר הכנת הדפס-רכב מיוחד על בול מתוך הסידרה מן המגזין ("עשור המשטר הפשיסטי"). ואמנם, גליון אחד הוכן כהדפס נסיוני, אך רשלנות ביורוקרטית סיכלה את הביצוע הסופי.

כי בינתיים, ב-1 באפריל 1933, המריאה מרומא ללוד משלחת מטעם "מיסדר אבירי הקבר הקדוש". משלחת זו לקחה איתה כמה מאות מכתבים וכאלף גלויות, שהוכנו במיוחד. חלק מן המכתבים נמנעו אל מונסיניור לואיג'י ברלאסינו, כ"הולכה פרטית". אין עליהם

אינפלציה יש גם בגרמניה וזו, אולי, הסיבה, שקטלוג "פילקס" לבולי-ישראל, מהדורת 1995, שהגיע ארצה בימים אלה, התייקר מ-10 ל-12 מ"ג לעומת אשתד.

השינויים שהתחוללו במה שהקטלוג, היוצא לאור בקלן, מכנה "בסיס בלתי-מחייב להערכה" ישמחו, בעיקר, את מי שמחזיק ב"סטוק" של השנים הראשונות למדינה: "דאר עברי" 50 מ', 10x11 התייקר (עם שובל) מ-800 ל-1000 מ"ג (בלתי-חתום) ומ-300 מ"ג ל-400 (חתום). "מועדים" סידרה ראשונה, צמדים הפוכים עם פסי-ביניים עלה מ-16,000 ל-18,000 מ"ג (בלתי-חתום) ומ-11,000 ל-13,000 מ"ג (חתום). "דגלי" ופתח-תקוה מוזכרים לראשונה עם שובל משמאל. הראשון שווה 350 מ"ג (בלתי-חתום) והשני 600 מ"ג ("ג"כ בלתי-חתום). מוזכרת גם סידרת איגוד-הדואר העולמי עם צמדים הפוכים ופסי-ביניים, המוערכת כעת ב-350 במקום 280 מ"ג.

עלויות ניכרות מציין "פילקס" 95 בשנתונים שלמים: בולי 1993 - מוערכים כעת ב-173 מ"ג במקום 68 מ"ג במהדורה הקודמת; בולי-1992 - 192 מ"ג במקום 97 מ"ג; בולי-1991 - 164 במקום 108 מ"ג.

בשנתונים קדומים יותר - העלויות מתונות יחסית או שאין קיימות כלל.

התייקרו גם "דמי-דאר" ראשונים - מ-8000 ל-9000 מ"ג (בלתי-חתום, עם "שובל"; מ-3850 ל-5000 מ"ג (חתום). ביתר סדרות "דמי-דואר" התחוללו עליות קלות יותר.

"פילקס" 95 מאזכר גם את התוויות האוטומטיות עד סוף 1993, ללא שינוי, ללא הוספות.

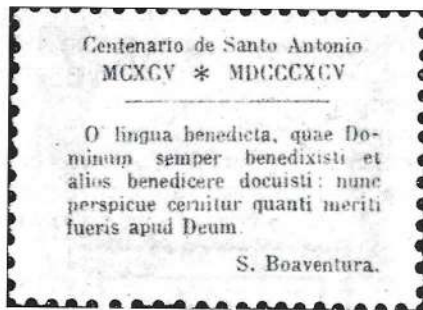

קטלוג "פציט" האורים והתומים של אספני-סקנדינביה, צופה במהדורתו החדשה התאוששות במחירים של ארצות-הצפון ובעיקר שבדיה. בסקנדינביה עצמה מבוקש, במיוחד חומר קלסי מעולה ומאוצות-אסיה יש דרישה לחומר מודרני. כן גובר הביקוש לחומר קדם-פילטי (מעטפות מלפני הנפקת הבולים הראשונים) של שבדיה ופינלנד. לגבי גרינלנד ואיי-פארויר מציין הקטלוג עליות-מחירים נכבדות. הוא הדין לגבי פריטים נדירים של איסלנד. נורבגיה התחזקה למדי והפופולריות של איי-אולנד התבטאה בהתייקרויות ניכרות.

אשקלון - בימי ה'

מועדון בולאי אשקלון פתוח בימי ה' בשעות 19-21 במרכז "חוסק" אפריר (טל. 07-738170).

הצד הסמוי של הבולאות

סנטו-אנטוניו (פורטוגל)

על ארץ ושמה "לאיטאבאנאט" לא שמעו הרבה בזמן האחרון. היא קמה ומתה מבחינה בולאית ב-1921 אך בתקופת קיומה הקיימנו הספיקה להוציא 11 ערכים (הדפסירכב על בולי-הונגריה מן המניין) כשעל גבם מתנוססת הכתובת "50% תוספת". בקטלוגים תמצאו אותם תחת הכותרת "מערב-הונגריה" – איזור שהיה שנוי במחלוקת טריטוריאלית בין אוסטריה להונגריה. העיר שופרון שבמרכז החבל נשארה בידי המדיארים. בזאת לא תמה עדיין תרומתם לנושא שבו אנו עוסקים: ב-1919, לאחר שהצבא המלוכני של אדמירל הורטי נכנס לבודפשט, נמכרו שאריות של חמישה ערכים מימי המשטר הרפובליקני לציבור בתוספת-מחיר של 50 אחוז לטובת מוסד ה"מיסיון הסוציאלי". מאחור סומנו הבולים בצרפתית "מארק גארנטי סוקמיס" בתוך סגלגל. גביית 100 אחוז נתאפשרה בהונגריה אפילו פעמיים: פעם אחת למלחמה בשחפת (ב-1924) ופעם שניה לטובת עמותת-ספורט (1925). בשני המיקרים מתנוססת על הסדרות הערה מודפסת מתאימה מאחור.

סימוני-בקרר אחוריים נמצא גם על בולי-ברזיל בצורת סרט צר מורכב משלושה קווים ירוקים מאונכים. לעומת זאת, שני פסים שחורים מאונכים המצויים לרוב על בולי בריטניה מן המניין מהשנים 1955-57 ("מיכל" 287-282), נועדו לתכלית אחרת לגמרי: החל ב-19 בנובמבר 1957 ערך הדואר הבריטי ניסויים בשיטה המכונה "נאפטאדג". הקווים הודפסו ברוחב של 0.8 מ"מ כדי להקל על ההיגוי האלקטרוני במכונות מיון-המכתבים. (אגב, בבול החום בן 2

בפאריז. רק בול אחד, 10 לפטה בצבע כתום על נייר כחלחל, מתוך שבעה נושא מאחור את המיספר "10". הוא היקר בסידרה. באותה שנה הודפסו "ראשי-הרמס גדולים" גם באתונה וחלקם מסומנים ב"5" ו"10". הנהג של הדפסת-מיספרים נמשך ביוון, עם שתי הנפקות חריגות, עד 1880. קיימים הבדלים ניכרים בספרות ואפילו שגיאות המבוקשות מאד ע"י אספנים המתייחדים לבוליוון הקדומים. ספרד אימצה שיטה דומה ב-1875: בסידרה הראשונה עם דיוקן המלך אלפונסו ה-12 הוטבעו מאחור מיספרים מ-1 עד 100 בכחול בתוך מלבן קטן. לאחר הפסקה, חודשה השיטה ב-1901, בסידרה הראשונה עם דיוקן המלך אלפונסו ה-13. המיספור האחורי בסידרה הוא

"נאפטאדג" (בריטניה), קרן (שבדיה)

בן שש ספרות ומ-1903 התווספה למיספר גם אות מהא"ב הלטיני. כששנו הצבעים של שני ערכים ב-1902, הופיע מיספור לא רק בכחול כי אם גם בירוק. סידרת אלפונסו ה-13 משנת 1909 יצאה עם ובלי סימון מאחור וכששונה צבע הבול בן 15 סנטבוס ב-1917, נראה לראשונה גם מיספור בכתום. בסידרה לכבוד קונגרס איגוד-הדואר העולמי במדריד, שהונפקה ב-1920, אמורים היו שני הערכים הקטנים (מתוך 13) להופיע בלי מיספור. אבל, איכשהו הופיעו בשוק גם אלה עם מיספור "A000000", מה שמעלה את ערכם פי 30, לפחות! ספרד נטשה את מיספור הבולים מן המניין במרס 1932. רק על בולי-הסעד של ברצלונה הופיע מיספור עד 1945.

שבדיה הרכיבה על סידרה מן המניין (1886-88) "קרן-דואר" בכחול והחליפה אותה מ-1891 בסימן-מים ("יתר"). קווינסלנד שבאוסטרליה הדפיסה על בוליה גלים כחולים בשנים 1879-96. בממלכת ווירטמברג שבדרום-גרמניה הופיע ב-1879 בול בן 2 מרק כשמאחוריו באותיות גותיות מאונכות ההתראה "לא למכירה", כנראה מפני שהשתמשו בהם רק כבול-שירות פנימיים. ניקארגואה נטלה ב-1911 בולי "אגרת-רכבות", שנשאו הדפסירכב אשר הפך אותם לבולי-הכנסה, וחשכה לעצמה הוצאות-הדפסה ע"י כך, שהרכיבה עליהם מאחור הדפסירכב שהכשיר אותם כבולי-דואר זמניים.

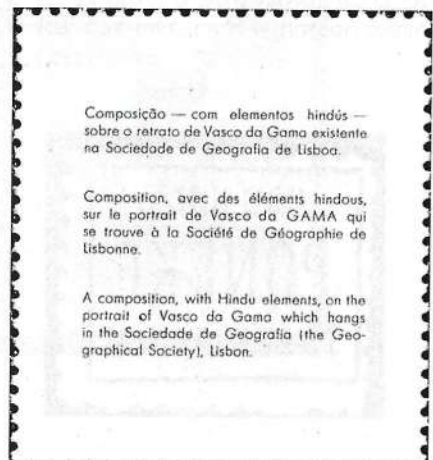
מאז שהופיעו בעולם הבולים הראשונים עם דבק מאחור, שצריך היה ללחם בלשון על מנת להדביקים למעטפה, לא פסקו הבדיחות, רובן גסות, שמתייחסות לקשר שבין "ללקק" והאחוריים של הבול. יתכן, שלקראת שנת 2000 ישקטו חומדי-הלצון, מפני שהנהלות-הדואר ברחבי-העולם מניסות למחזור בתדירות גוברת והולכת "דיבקות", כלומר בולים אשר אינם מצריכים ליחלוח לשוני, כי הם נדבקים מאליהם. האספנים לא-יכליך מתלהבים מן החידוש הזה, שמעורר בעיות: למשל, איך להחזיק בולים כאלה באלבום כשהם בלתי-חתומים, איך להסיר מהם את הנייר כשהם חתומים וכדומה.

ברם, לא בדבק נעסוק הפעם, כי אם במה שעוד ניתן למצוא בצד האחורי של הבול – וזה לא מעט. הצד ה"סמוי" הזה, שאין מרבית להתייחס אליו אלא כאשר מבקשים לבדוק סימן-מים או לחפש פגמים, הוא, לרוב, לבן, כצבע הנייר, שעליו מודפס הבול. אבל, הוא לא תמיד ריק. ומה ש"מתרחש" שם שווה שימת-לב ואולי, אפילו, פתיחת פרק נושאי בפני עצמו. תארו לכם, שתבקרו בתערוכה ותיראו מוצג המראה בולים רק מאחור!

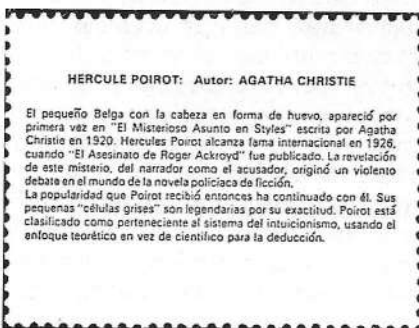
עקרונית ניתן לחלק את מה שאנו מוצאים באחורי-הבולים לסוגים הבאים:

- מיספור-בקרר;
- סימוני-מינון;
- תחליף לסימן-מים;
- כיתוב למטרות דואריות, כולל מחיר ותפוגה;
- שינויי-שימוש רשמיים;
- התייחסות למוטיבים שבצד הקידמי;
- הדפסירכב מסחריים;
- שרידים שנותרו על נייר "יד שניה".
- עזרי-מיון.

ספרות שנועדו למטרות-בקורת מבית-הדפוס ועד לאשנב-הדואר צצו לראשונה ב-1861 ב"ראשי-הרמס הגדולים" של יוון, שהודפסו

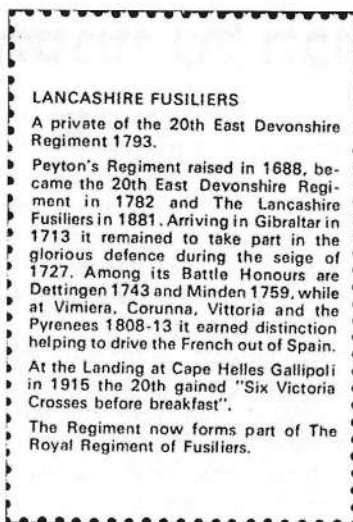
וואשקו דה גמה (פורטוגל)

הרקול פוארו (ניקארגואה)

פורטוגל היתה ב-1895 הראשונה, שהדפיסה טקסט שלם מאחור: על 15 ערכי הסידרה למלאת 700 שנה להולדת אנטוניו הקדוש הודפסה תפילה בשפה הלטינית, שהצבע הכחול שלה, כמו הצד הקידמי, רגיש מאד למים. זהירות, איפוא, כי זו סידרה מאד יקרה, שדוהה בנקל. פורטוגל חזרה להדפיס את חזרתה בשנים 69-1968, למטרות הסבריות, שאצלו היו משתמשים למען בשבלים. שבעת הערכים של הסידרה לכבוד תערוכת "לובראפקס" בפונשל שבאימדיירה, שלוש ערכי הסידרה למלאת 500 שנה להולדת פדרו אלורש קברל (מגלה ברזיל) וארבעת ערכי הסידרה למלאת 500 שנה להולדת וואסקו דה גאמה (מגלה נתיבי-הים להודו) מציגים מאחור ביאורים לאיורים בפורטוגלית, צרפתית ואנגלית. כך נהגה, אבל באנגלית בלבד, גם גיברלטר בשנים 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, לגבי "סידרת-המרתון" של המדים הצבאיים ההיסטוריים. ניקארגואה הנפיקה ב-1972, לקראת יובל "אינטרפול", 12 בולים ובהם גדולי הבלשים בספרות-המתח. מאחור מתנוססת ביוגרפיה של כל אחד מיוצריהם של החוקרים הפרטיים המהוללים.

לטביה פתחה את הקאריירה הבולאית שלה בדצמבר 1918 כאשר שרר בה מחסור בנייר. על מנת להדפיס קרוב לשלושה מיליון עותקים של בוליה הראשונים, נעזרה בשאריות של מפות צבאיות גרמניות, מודפסות בשחור עם קוויר-רס חומים. ניתן להרכיב פסיפס שלם ע"י צירוף בול לבול לשם שיחזור המפה. (בולים שאין עליהם הדפסה מאחור – הם מן השוליים של המפות). הנהלת-הדואר של המדינה הצעירה גירדה ממש את תחתית החבית כדי להשיג נייר והשתמשה לא רק בנייר דקיק לגילגול סיגוריות כי אם גם בנייר עבה של בלוקים למכתבים. מהבחינה שבה אנו עוסקים כדאי לשים לב לבולים מהשנים 1919-20, שמאחוריהם נגלה שרידים של שטרות בני 5 ו-10 רובל, שהוזמנו ע"י שלטון-הבולשביקים ולא זכו להיכנס למחזור, ושרידים של שטרות בני 10 מרק, שהודפסו לפי הזמנת הכוחות האנטי-בולש-ביקים של קולונל ברמונדט-אואלופ וגם כן לא הושלמו בעוד מועד. באלה – ההדפסה מאחור היא בצבעים חום וירוק.

מדים היסטוריים (גיברלטר)

רוסיה השתמשה בבולים במקום מטבעות בשנים 17-1915, אך הדפיסה אותם על נייר-קרטון מיוחד. רק הסידרה הראשונה הונפקה עם דבק מאחור. שלוש הבולים – 10, 15 ו-20 קופי מסידרת 300 שנה לשושלת רומנוב – הופיעו מאחור עם סמל-הצאר וכתובת: "שאמרה, כי דינם כדן כסף לשעת-חירום. מסתבר, שהיו אזרחים, שלמרות העובי של הקרטון, הצליחו להדביק את הבולים על מעטפות לשם ביול. מכתבים עם בולי-קרטון, ש"הלכו בדואר" נדירים למדי. ב-1916 הודפסו עוד 2 בולים עם סמל-המלוכה וציון-הערך, אך ב-1917, בזמן השלטון הדמוקרטי קצרה-הימים של קרנסקי, הנפיק הדואר שלושה בולים, שמהם הושמט הנשר הצאריסטי.

אוקראינה – הסמל; רוסיה בלי עריך

בולים אלה לא נועדו, כאמור, לביול, כי אם רק לשמש במקום מטבעות-מתכת. אבל, הם הועברו והוחתמו ע"י פקיד-הדואר ללא התנגדות ומפיעים במרבית הקטלוגים גם כבולי-דואר לכל דבר. הוא הדין לגבי הסדרה הראשונה של אוקראינה העצמאית מ-1918, שגם היא הודבקה על מכתבים – ע"י בולאים, בעיקר. בגליונות של שווייץ משנות ה-40 וה-50 (כולל ה"בלוק" למלאת 100 שנה ליונה של בזל) ניתן למצוא כיתוב בשלוש הלשונות הרשמיות וכן המחיר השונה מן הערך הנקוב.

פנס מופיע רק קו אחד). כדאי לאספני-בריטניה לא לזלזל בקוויר-הניתוב הללו, המייקרים את השווי מאד-מאד, במיוחד לגבי בולים בלתי-חתומים. כדאי לשים לב גם לבולים משנת 1959 הנושאים הדפס "נאפטאדאג" מאחור ופסי-זרזן מלפנים.

המיספרים שאנו פוגשים בצד האחורי של בולים מן המניין מגרמניה ומדינות אחרות מוכיחים, שהם נפלטו מן האוטומטים הממולאים בסלילים. גם זו צורת-בקורת ובדרך כלל נהוג לסמן כל בול חמישי או עשירי.

רוסיה-עם ערך נקוב

מכסיקו השתמשה בנייר-מכתבים מקווקו להדפסת בולים ב-1887 ונייר-זילד, כשזאל לה נייר-ההדפסה עם סימן-מים ב-1925 "חיקתה" אותו ע"י הדפסה מאחור של כוכב כחול עם ראשי-התיבות שלה על נייר מסוג שונה. ב-1919 ציינה עיר-הנמל פיומה את סיפוחה לאיטליה ע"י הנפקת סידרה של 12 בולים, שחלה עליהם תוספת-מחיר למען קרן-חינוך. הבולים נושאים מאחור "מסגרת-מיגון" מקושטת ובה הכתובת המשולשת "פוסטה די פיומה". הלגיונרים הלאומנים בפיקודו של גבריאל ד'אונציו, שביצעו את הסיפוח בכה, כבשו ב-13 בנובמבר 1920 גם את האיים הקרואטיים ווליה וארבה השוכנים במפרץ קרנו. הם הקימו שם שלטון, שהשתמש בבולים של הדואר הצבאי של פיומה (בוליה-לגיונרים) עם הדפס-רכב מלפנים ("רגינצה איטליאנה דל קרנו") וחלקם עם הדפס-מיגון מאחור בצורת סמל של נחש נושך את זנבו ובתוך העיגול שבעה כוכבים. אמצעי בטחון אלה לא מנעו שהבולים – כמו רוב הדפסי הרכב של פיומה – יזויפו בסיטונות... בפנילד אנו פוגשים לפעמים בול שחור עם שם-המדינה (סואומי) וסימלה מלפנים ואילו מאחור מופיע העריך "1 פני". קרוב לוודאי, שאין זה בול-דואר כי אם תווית-תעמולה מחתרתית לגיוס כספים נגד שלטון הרוסים. כל הדוגמאות שהבאנו לעיל הן "טכניות" למדי, אך יש גם סיפורים "רומנטיים" יותר. למשל, כיתוב מאחור על בולים שמחתם מחסור במעות שימשו ככסף קטן. נסיון ראשון, ולא דווקא מוצלח, נעשה במלחמת-האזרחים האמריקנית, כאשר הותר השימוש בבולים במקום מטבעות. בולים מ-1862 הנושאים מאחור את ראשי-התיבות של "אמריקן בנק נוט קמפני" מעידים שזו היתה תכליתם.

פרסום לגלי בניו-זילנד

על מפה צבאית גרמנית

ניקולס סייב, מנהל בית-דפוס לשטרות-כסף בניו-יורק, שהשיג בסוף המאה ה-19 זכויות להדפסת בולים בשביל ניקארגואה, סלבדור, הונדורס ואקוודור, תמורת "מונקיביזנס" שלעומתו מחוירים כל תרגילי "הסוכנים הבולאים" של מדינות מפוקפקות בימינו, לא השכיל למכור "שטח" בבולים שהדפיס. ידוע, אבל, על הדפסה נסיונית אחת עם מודעות בשפה האנגלית על בולים של אקוודור (דוברת ספרדית). מתקבל הרושם, כי אלה הועתקו מבולים של ניו-זילנד.

העלינו כאן "אל קצה המזלג" תחום בולאי מקורי, שבלי ספק עוד אפשר לחטט ולדוש בו ולהעלות תגליות מפתיעות. לא נחוצה השקעה רבתי אבל צריך להתאמץ. ויגעת-מצאת!

על שטרות שלא הונפקו

חידון קולנוע לכבוד שנת ה-100

הפתרון יישלח לת.ד. 4523, ת"א, עבור "חידון 13", עד ה-28 בפברואר 1995.

בבול יש קשר כלשהו לנושא "קולנוע". בבול הפיליפיני – רק לאדם הקיצוני מימין. עליכם לזהות את האישים ולציין בקצרה מהו הקשר.

לפניכם שבעה בולים (לפי הסדר משמאל לימין) מברית-המועצות, מצרים, מאלי, הודו, פיליפינים, מונאקו וברזיל. לכל אישיות המתוארת

היונה הרבגונית בת 150

הערך הנקוב של "היונה" היה 2.5 "ראפן" (סנטים). הבול נדיר ביותר באוגות ושתי הסטיות הידועות ביותר הן כרובלת בראש העוף הלבן והדפסה כפולה של הטבעת-הבלט.

"כיאיה" לבול קלסי כזה, מצויים לא-מעט זיופים, בעיקר ע"י שינויי-צבע באמצעים כימיים. בשעתו רכש אספן מטורינו גליון של הדפסה נסיונית מידי סוחר-הבולים ומו"ל-הקטלוגים הידוע צומשטיין. לאחר ש"טיפל" בהם, הציג אותם האיטלקי כבולים אוטנטיים. צומשטיין מיהר לגלות ולפרסם את התרמית: בהשפעת ההליך הכימי, הווריד ודהה הצבע האדום והנייר, שיש לו רקע כחלחל עדין, הלבין לגמרי. אלה, איפוא, שני סימנים למצוא בולים "מטופלים".

ואולם, יש סימנים מובהקים להוכחת אמיתותם של "יונים": הקישוטים העליונים אינם נוגעים במסגרת; הסיפרה "2" בפינה השמאלית התחתונה אינה נוגעת במסגרת התחתונה והבסיס שלה מקומר במקצת; הסיפרה "1" במספר "2 1/2" אינה נושקת לסרט המכיל את הכתובת "שטאדט פוסט בזל" ואף אינה נוגעת בקו של השבר; האות "R" בפינה הימנית

השנה, ב-1 ביולי, חוגג העולם הבולאי מלאת 150 שנה ל"יונה". זהו ריבוע בגודל 20x18 מ"מ, שעוצב בידי האדריכל מלכיוור ברי והודפס מלוחות-נחושת חרותים בידי מ. קרבס. מי שמכיר את הרמה הגבוהה של הפקת בולים בשווייץ, ישתמש בוודאי לשמוע, כי מ. קרבס היה בעל בית-דפוס בפרנקפורט ע"י מיין. מסתבר, כי "היונה" היה הבול הראשון, בכלל, שהודפס בגרמניה. בולים גרמנים ראשונים – אלה של באווריה – יצאו רק בשנת 1849. ועוד נתון היסטורי חשוב: "היונה" היה הבול הרבגוני הראשון שהודפס בעולם. גוניו כחול, שחור, אדום. (במהדורה השניה, שעמדה להופיע בסוף, הוחלף הצבע הכחול בירוק והאדום בבזיר יותר). הציור מראה יונה צחורה על רקע אדום מחזיקה מכתב במקורה. מעל ליונה רואים את סמל-העיר והכל מוקף בסרט ובו המלים "דואר עירוני בזל". השוליים של הבול צרים מאד. היונה מוטבעת בדפוס-בלט חסר-צבע וההטבעה יצאה, לעתים קרובות, שטוחה למדי. עותקים לא-רדודים שווים במובן, יותר, כמו גם בולים ששוליהם הגזורים רחבים יחסית. ניקבוב-בולים עוד לא היה אז בשווייץ.

"היונה" של בזל" אינו הבול היקר ביותר של שווייץ וגם לא נדיר במיוחד בהשוואה לבולים קלסיים רבים. ברם, הוא, בלי ספק, המפורסם ביותר. עותק רגיל חתום מוערך בקטלוג "מיכל" ב-22 אלף מ"ג, ועל מעטפה – 38.5 אלף מ"ג. זה עדיין לא מגיע לשווי של הבולים הראשונים של ציריך וזינבה, שהקדימו את "היונה" בכשנתיים. שלושת הקנטונים של שווייץ הזדרזו לחקות את ההמצאה הבריטית של הדבקת בולי-דואר כתשלום מראש בעד העברת מכתבים. הבולים היו תקפים בציריך וזינבה בתחומי הקנטון בלבד ואילו לגבי "היונה", כפי שנרשם בתוך הבול, רק לשימוש בדואר העירוני. הדואר הפדרלי השווייצרי הוקם רשמית ב-1 בינואר 1849 ואז התחילו השירותים הקנטונליים העירוניים. הבולים שהם הדפיסו נשארו בתוקף עד 30 בספטמבר 1854.

מכל שלושת הקנטונים שהספיקו להוציא בולים אוטונומיים היה בול ה"קיקוני" ביותר: בסך הכל הופיע דגם אחד בתפוצה של 41 אלף עותקים. לפני חיסול הדואר הקנטונלי הוכנה עוד מהדורה אחת, בצבעים שונים במקצת, שקיימים ממנה הדפסים נסיוניים, אך לא זכתה להופיע.

בולי תל-אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS. (Y.TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאויר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

מימין: 15 "יוני-בזל" במוזיאון-הדואר; משמאל למעלה: "היונה הירוקה" שלא הופיעה; למטה: שתי התשניות העיקריות של ה"יונים"

גליונית למאה שנות ה"יונה" (1945)

יצרן-הנעלים הנודע). לאחר ששהה זמן מה באוסף פרטי נוסף, הגיעו 15 ה"יונים" אל המנוחה והנחלה הסופית במוזיאון הדואר השווייצרי. הערכה אחרונה לא-מעודכנת קבעה, שערכו של המוצג ששים אלף דולר, לפחות. אבל, גם זה לא יותר מ"ניחוח משכיל"...

הופעה אחרונה של "יונה" עם חותמת עגולה כפולה יפה בצבע אדום היתה לפני חודשים מספר במכירה פומבית של האחים אהרנוט בהמבורג. הבול שהוצע במחיר התחלתי של 6000 מ"ג, הגיע עם נקישת-הפטיש הסופית ל-8800 מ"ג.

התערוכה. ב-16 במאי יופיעו גל"צ בערך של 5 פרי' וגלויה מאויירת במחיר 0.90 פרי' לכבוד תערוכת "יונאפילקס" בבזל. "בלוק" ראשון לכבוד "יונה-בזל" הופיע במלאת לה 100, לפני 50 שנה.

למלאת 150 שנה ל"יונה של בזל" תתקיים בעיר זו תערוכת-בולים ארצית, בהשתתפות אירופית, בימים 17-25 ביוני 1995. לקראת האירוע הנפיק הדואר השווייצרי ב-28 בנובמבר אשתקד גלויה עם בול מודפס בערך 60 סנט. הוא מראה גירסה מתוקנת של ה"לוגו" המשמש לפרסום

בולי אשדוד אוספי בולים ציטכו בע"מ מכירות בולים מכל העולם ציטרון אברהם אשדוד, אזור י"א, רח' גלעד 21, טל. 08-553111	בולי אדי א.לופוביץ פתוח: א-ה' 10-17 שישי 10-14 רח' אחד העם 38 תל-אביב טל. 03-5601068 (פינת רח' אלנבי 112)
מוטי ברש-בולי דיזינגוף בולים- ישראל וח"ל- מכירה, קניה, הערכה מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים המבחר הגדול ביותר בארץ!! דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420, טל. 03-5251552, 03-5715228, פקס. 03-5715228	אמינות בולים, מדליות, מטבעות ושטרות קניה, מכירה והערכה בן-יהודה 55 ת"א, טל. 03-5220648, 03-223905
בולי גלעדי בולי ישראל (שנתונים) יבוא אלבומים בולי חו"ל חתומים בכמויות לפי נושאים וארצות, בולי חו"ל חדשים בעלי חיים, אמנות, יודאקה וכו'. <u>קונה בולי ישראל חתומים בכמויות</u> רח' אלנבי 76 ת"א, קומה ב', טל. 03-663871	ב.-אל פילטליקה בע"מ ת.ד. 4349 ילדים! נא לדרוש את אריות הבולים שלנו. כמו כן אנו ממשיכים במבצע החלפת בולי ישראל בסדרות בולי חוץ
נציג קטלוג BALE (באנגלית) ו- PHILEX (בגרמנית) סוכנות-משנה של הרשות הפלשתינאית PALESTINE AUTHORITY (GAZA-JERICHO) ה.ש. פילא (אורי שליט) ת.ד. 4933 ת"א 61040, טל. 03-5177466, 03-6957652	בולים מטבעות שטרות קניה מכירה הערכה לאספן החובב הורוביץ פתוח: 10-15. יום ה' סגור רח' אלנבי 52, תל-אביב טל. 03-5178251
בולי מוגרבי סוכנויות יבוא אביזרי בולאות ייצור אלבומי מעטפות, בולי ישראל ויודאקה כל מה שתבקש מהעולם בבולים ומעטפות כולל מינויים. בולי אוטונומיה שעות הפתיחה: 13:30 - 10:00, 19:00 - 16:00, בימי שלישי אחה"צ- סגור רח' פינסקר 5, תל-אביב, טל. 03-5289012, פקס. 03-5251240	לידרמן מטבעות, בולים, עתיקות וספרים רח' בן-יהודה 18, תל-אביב 63802 טל. 03-299453, פקס. 03-5253368
בולי רומנו למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט-ג'ורג'יה, נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל. ניתן לעשות הזמנות בדאר. סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790	שניאור-בולים מבחר בולי ישראל וחו"ל, שירות חדשות לפי נושאים ומדינות, סוכנים לאלבומים ואביזרי בולאות. חיפה, יפו 40, טל. 04-512134, פקס. 04-246096
התאחדות בולאי ישראל הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה לקהל בימי ג' וה' בשעות 16.00-19.30 ת.ד. 4523 ת"א 61045, טל./פקס. 03-295547	אליק רינק בולים ומטבעות רח' פינסקר 2, ת"א טל/פקס. 03-297192, ת.ד. 4124, מען. 03-5227922
	מועדון אילת לבולאות שרות חדשות מ-34 ארצות ונושאים מכל העולם שנתונים מ-1958 - 1994 — הכל במחירים נמוכים ת.ד. 542 אילת 88104, טל. 07-373215, פקס. 07-374217

אבחזיה

גיון לנן וגרושו מוקס (2 בגליון)

אונגדה

ספורט (3). הסרט "מלך האריות" של דיסני (2 גליונות — זוטא 2 בגליון).

אוסטריה

100 שנה למות המדען יוזף לושמידט (1). הצטרפות לאיחוד האירופי (1). 75 שנה לשכות-העבודה (1). 50 שנה לאיגוד ההתעמלות והספורט (1).

איי-מרשל

שחרור-פאריז (1).

איי-פארוור

"פרידה מהחורף" (2 + קונטרס).

איי-פוקלנד

חופים ותעבורה (4). מיסיונרים בדרום-אמריקה (4).

איי-קיימן

200 שנה לאסון האונייה "טן סיל" (4).

איסלנד

בולאות (3 בגליונות).

אלבניה

אמא תרזה (3).

אנדורה צרפתית

מיפגש-הנסיכים (1).

אנטארקטיקה בריטית

הגלאים קוק, רוס, סקוט ושקלטון (4). שרשרת-התזונה (6 בגליון).

אנטילים הולנדים

פיאפוסט, בולים על בולים (2 גם בגליון-זוטא). למען הילד (4 גם בגליון).

אסטוניה

טירת קוריסארה (1). 75 שנה למוזיאון לאמנות (1).

אקוודור

100 שנה להולדת הכומר א. אספינוסה (1). יובל "בית-התרבות" (2).

ארה"ב

ללא-ערך, תעריף ג', לשימוש בפנים-הארץ (4). שנת החזיר (1).

בוצואנה

פירות (4).

בלז

75 שנה לארגון-העבודה הבינלאומי (1). סחלבים (4).

בנגלה-דש

עופות (4 + גליון). לזכר הרופא דר' מוחמד איברהים (1).

בנין

הדפס-ירכב ושינוי הערך (12).

ברוניי

20 שנה לחברת-התעופה המלכותית (3).

ברזיל

חג-המולד (4), בצימדה ובקונטרס. מניעת מחלת הנון (1).

בריטניה

גליונות למכירה ברשת "בוטס" (1). מן המנין (4x60) בקונטרס (4).

ברמודה

נגינה וריקוד (4).

ברמודה

נגינה וריקוד (4).

גאנאה

ספורט (3 + גליון). פרפרים (8 + 2 גליון). עופות (4 + גליון).

גאנה

ספורט (3). איילות (8 + 2 גליון).

גיברלטר

100 לועד-האולימפי (2). צפורי שיר (4).

גמביה

ספורט (3). פרפרים (8 + גליון). פיטריות (2 בגליון).

גימיקה

סמל-המדינה (1); נורמן מנלי (1). בהמות (4). ציורי-ילדים (4).

גרזי

זמירות חג-המולד (4).

גרנדה

ספורט (3 + גליון). סחלבים (8 + 2 גליון). פרפרים (13). דגים טרופיים (8 + 2 גליון). גרינדינים (3 + גליון). מיקי מאוס (14 + 2 גליון). דגים טרופיים (8 + 4 גליון).

גרנלנד

גליפי-חרטום (2).

גרמניה

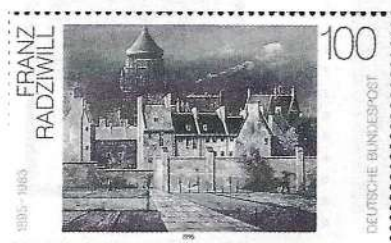
500 שנה לרייכסטאג של וורמיזא (1). 1000 שנה לעיר גרא (1). ציור (3). 375 שנה להולדת הנסיך פרידריך-וילהלם מברנדנבורג (1). אירועי ספורט (3).

דרום-ג'ורג'יה ודרום-סנדוויץ'

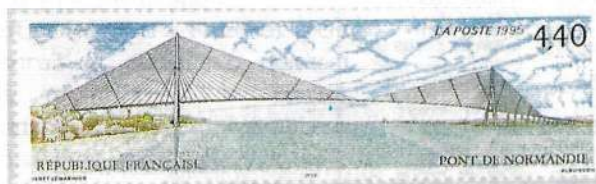
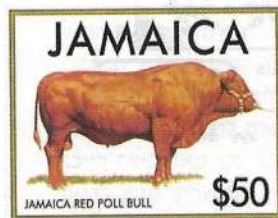
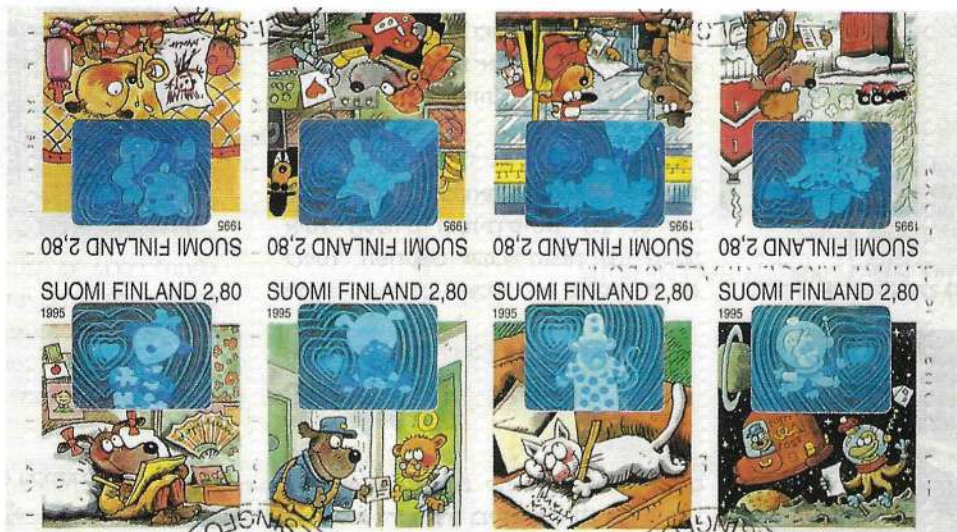
מאה שנה למסע לרסן, מפה וספינות (4).

הולנד

גליון "אירופה" — בולים בני 1 ג' (10). המדפיס — האמן הנדריק וורקמן (1). פתיחתו מחדש של מוזיאון-מסד (1). "מאוריציס הכחול" (1).

הונג קונג

אלמונים (4 + גליז).

וונצואלה

סחלבים (10 + גליז).
יובל לשכות-המסחר (6 בקונטרס).

טאיוואן

ארכיכלות מסורתית (4).
אמנות החריטה וההדפסה (4).
ציור עתיק, יפהפיות בטיול (4 צמודים + גליז).
אמנות-ההשקאה (5).

טונגה

בעלי-חיים (3).

טריטוריה בריטית באוקיינוס ההודי
כרישים (12).

טריסטן דה-קוניה
בעלי-חיים מבויתים (4).

יוון

אתרים בבירות מחוזיות
(9, גם עם ניקבוב חלקי).

יפאן

1200 שנה לעיר קיוטו (2 + 5 צמודים). ברכות
לשנה החדשה (4), מהם 2 עם השתתפות
בהגרה. תולדות-הבולים (4 צמודים).
מורשת-התרבות העולמית (2).

ירדן

השתתפות ירדנית בקורפוס-השלום (3).

כוויית

יום-הקדושים (4).
20 שנה לבנק-התעשייה (3).

ליטא

סמלי-ערים (3). חותמי-חוזה ה-16 בפברואר (2).

ליכטנשטיין

"אירופה" (2). צלב אדום (1). יובל-הא"ם (1).
נוף הריהאלפים (1).

מדגסקר

ספורט-חורף, לקראת לילה-מר (4 + גליז).
לקראת אולימפיאדת-אטלנטה (5). עכביש (1).
פרחים, פירות, פיטריות וירקות (16 4-2 גליז).

מכסיקו

100 שנה לביה"ס בקואהילה (1). 40 שנה לייסוד
איגוד הספורט האוניברסיטאי (1). 60 שנה
לאיגוד השחקנים ועובדי-הבמה (1). הקמת
מועצה עירונית צ'אלקו - סולידריד (1).

מלדיביים

ספורט (3).

מלטה

כלי-כסף עתיקים (4). קונטרסים עם 10 בולים
בני 5 סנט ו-5 בולים בני 14 סנט (2).

מצרים

הצגת האופרה "אאידה" בלוכסור (1 + גליז).
"יום-הדואר" העולמי (1).

נורבגיה

דיוקן-המלך, 30 קר' (1). מזחלות (2) 5x2
בקונטרס).
400 שנה לבתי-המרקחת (2).

נורפוק

דיבוקות לחג-המולד (3).

ניו-זילנד

פרפרים (2).

ניקאראגואה

100 שנות-קולנוע (12, בגליין-זוטא + גליז).

סורינם

פרפרים (12, בצמדים).

סיארה-ליאונה

כלבים (8 + גליז). סחלבים (8 + 2 גליז).

סין

סופרים (4). פרסקות (4).
נשואי-גיאוג'ין (2 + גליז). תחרויות-הנכים (1).
פארק לאומי (4 + גליז).

סלדור

חרקים (4). חג-המולד (2).

סלובניה

1600 שנה לקרב ע"י וויפאווה (1). 100 שנה
לבנין הדואר במאריבור (1). 100 שנה למסילת-
הברזל ליובליאנה-גרסופלייה נובו (1).

סמואה

פסטיבל-תיירות (4). 100 שנה למות
הסופר רוברט לואי סטיבנסון (4).
ציורי-ילדים (4).

סן-מריו

ספורט (1). שנת הגנת-הטבע (1).

עיראק

הדפס-רכב על דיוקן סאדם חוסיין (1).
חיסכון בבנק-הדואר (3). הדפס-רכב על
בול "סיגליות" מ-1989 (1). שיקום (4).

פאלאו

יום-העצמאות (5).

פאראגווי

עופות (4). ליקוי חמה - קופרניקוס
וקפלר (2). 75 שנה לייסוד הצלב האדום (2).
90 שנה למכללת סן-חוסה (2).

פוליניה צרפתית

"חלומות בהקיץ" של פול גוגן (1).

פורטוגל

חג-המולד (1).

פיטקרן

פרחים (4).

הקץ לבלוקים

נורבגיה, הנקטת מדיניות-הנפקות זהירה יחסית ואינה תוחבת ידה עמוק מדי לכיסי האספנים, גמרה אומר להיזהר עוד יותר: לאחר שהנפיקה מאז 1972 עשרים "בלוקים", החליטה עתה לתת מנוח ללקוחות ולא להוציא גליונות-זיכרון עד להודעה חדשה. גם הפצת בולים שחלה עליהם תוספת-מחיר לטובת הקרן לעידוד הבולאות ומימון תערוכות תיפסק, לפי שעה. כזכור, גם נמנעה נורבגיה אשתקד מהנפקת בולי "אירופה" המסורתיים.

SHOVEL

Bi-monthly Organ of the Israel Philatelic Federation
Editor: Shlomo Shamgar
Editorial Office: 2, Pinsker St.,
Tel-Aviv, 61045, Israel
P.O. Box: 4523, Tel-Aviv
Phone and Fax: (972-3) 295547
Price: 8 NIS, Yearly Subscription:
45 NIS

NUMBER 13
FEBRUARY 1995

HIGHLIGHTS

REMINISCENCES: 50 Years Ago
4 Arab Countries Participated in
Tel-Aviv's 1st Stamp Show.

ISRAEL: Next April Releases to
Include Two Sheetlets, Five
Stamps.

RESEARCH: Lawrence of Arabia
Designed First Hashemite Issues,
by Prof. Ami Ayalon, Tel-Aviv
University.

BACKSIDE STORY: Amazing
Reverse Revelations.

TOPICAL HISTORY: Cinema's
Centenary; The Basle Dove 150
Years Old.

TABS: Who Needs Them? by
Yinon Beilin, Director, Philatelic
Services.

LITERATURE: Reviewing New
Catalogues.

מיגל אנחל קסטרו קרסו, מחנך (1). התיאטרון
הלאומי (1). 150 שנה למשרד-הפנים (1).
בעלי-חיים ימיים (3).

קניה
30 שנה לבנק האפריקני לפיתוח (2).

קפריסין
תלבושות עממיות, מן המניין (14).

רומניה
יובלות-אישים (7). חג-המולד (1).

שבדיה
"הן ולאן" (2, בסליל).

טימן
4 שנים לאיחוד (4 + ג'ויז).

יאוש פרסי

זעקת-יאוש מפי סוחר-בולים פרסי מתפרסמת
במדור המכתבים למערכת בגליון האחרון של
המגזין הבריטי "פילטליק אקספורטר".

מגלה מר אחמד דרווישוונד מטרה:
"פקידי-המכס באירן גורסים, שיבוא בולים
חתומים כבלתי-חתומים הוא מעשה בלתי-חוקי
אלא אם כן מומחה מטעם משרד-הדואר בא
להעריך את הבולים תחילה. לרוע המזל,
ה"מומחים" הללו אינם מבינים בערך הבולים.
הם מסתפקים בספירתם ואחר-כך מחליטים
כמה הם שווים. לא משנה להם אם בול כלשהו
שווה 1 פני או 1 ליש"ט. לכן מאד קשה לייבא
בולים לאירן — מה גם שהמערך מגיע לדואר
המרכזי בטהרן רק אחת לשלושה חודשים.
אני מבקש, איפוא, שכל מי ששולח לי בולים,
בתשובה למודעה שפירסמתי, שיתקשר אלי
תחילה במכתב ואני אמצא לו שמות ומענים
של ידידים בארצות אחרות, כמו ארה"ב, למשל,
כדי שאוכל לשלם בעד הבולים ברגע שאקבל
הודעה, שהם הגיעו. אם כבר נשלחו לי בולים,
והם מתעכבים, אצטרך לשלוח אותם חזרה על
חשבוני ובצירוף התנצלותי."

ביול בשחור

בשורה לאספני חותמות-ביול: הצבע האדום,
ששלט עד כה במכונת-הביול הגרמניות, לא
יהיה עוד שליטי-יחיד. לפי הוראה של
הנהלת-הדואר הותר גם השימוש בצבע השחור
בהדפסת ה"מיטרס". הרשויות מסבירות את
ההיתר בהיענות לבקשות מצד לקוחות

פיליפינים
ארגון-העבודה הבינלאומי (1).
יובל ארגון-התעופה (1).

פילנד
הצטרפות לאיחוד האירופי (1). בולי-הולוגרמות,
כלבים (8 בקונטרס). ספורט (4 בג'ויז).

פפואה-ניו גיני
פרפרים (4).

צ'כיה
עירית סלאני (1). מכוניות-מירוף עתיקות (3).

צרפת
מוזיאון-הבירה בסטני (1). לואי פסטר (1).

קולומביה
75 שנים לחלי-האוויר (1).

קוסטה-ריקה
50 שנה לחוקי-העבודה (1). כנס סוכני-המכס
(1). 30 שנה למכון הבזק (1). 100 שנה להולדת

היצע וביקוש

מעוניין בישראל (משומשים, כל השנים) תמורת
ספרד ומערב-אירופה. לפנות בספרדית או
באנגלית אל:

FERNANDO AGUILAR AMADOR
COSTA 41
EL BURGO DE EBRO-50730,
(ZARAGOZA), SPAIN.

*
אספן-שחמט בריטי מעוניין ברכישת בולים,
מעטפות וחותמות בנושא זה מישראל.

HARVEY MURRAY-SMITH
NUMBER ONE
HEATHSIDE CLOSE
HINCHLEY WOOD
ESHER
SURREY KTIO 9 TE
ENGLAND

אולטרה צ'יפ לחשבים

כרטיסי Audio

Sound Blaster 2.0

כרטיס קול משתלב PC, המאפשר הפעלת לומדות ומשחקים המיועדים להפעלה בתמיכת Sound blaster מעשיר את הלומדות והמשחקים בעולם עשיר של צלילים ומגביר את עוצמת החוויה.

Sound Blaster Pro

כרטיס קול סטריאופוני משתלב PC. הכרטיס מיועד למקצוענים ומאפשר השמעת מוזיקה איכותית בנוסף לאפשרויות עריכה ברמה גבוהה.

Sound Blaster 16

כרטיס קול סטריאופוני משתלב PC. הכרטיס מיועד למוזיקאים ואנשי קול מקצועיים ומאפשר יישומי מולטי מדיה מיוחדים.

Sound system Gold 16

כרטיס לעריכה והשמעת מוזיקה סטריאופונית ברמה ואיכות גבוהים. תומך במשחקים ולומדות המתוכננים לכרטיסי קול, להגברת החוויה החינוכית.

Audio Blaster Plus

כרטיס קול סטריאופוני המשתלב במחשב PC ותומך בלומדות ובמשחקים המיועדים לכרטיס קול.

כרטיסי Video וטלוויזיה

VB-FS 200

כרטיס וידאו המאפשר הצגת תמונות וידאו על גבי מוניטור המחשב. כמו כן מאפשר הכרטיס ביצוע אפקטים מיוחדים תוך כדי לכידת תמונות בודדות מהסרט.

Video Blaster (SE)

כרטיס וידאו המאפשר הצגת תמונות וידאו על גבי מוניטור המחשב. הכרטיס מיועד למקצוענים ומאפשר ביצוע אפקטים מיוחדים ברמה גבוהה ביותר תוך כדי לכידת תמונות בודדות מהסרט.

Video Gold Sys

כרטיס וידאו המאפשר עריכת סרט מלא.

Movie Blaster Pro

כרטיס וידאו המאפשר הצגת וידאו או טלוויזיה על גבי מוניטור המחשב בגודל משתנה. הכרטיס מאפשר עיבוד תמונות ברזולוציה גבוהה, שילובי טקסט, אנימציה ועוד.

★ חוכנות ★ מחשבים ★ צ'יפ הקפי

מפיץ מורשה למחשבי מקינטוש

רח' הירקון 8 בני-ברק 51261, טלפון: 03-6197002, פקס: 03-6197003

מקבוצת מטרופולין בע"מ